



Jaarverslag 2020

Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba - 8 juli 2021
Seroe Blanco 4, Oranjestad, Aruba | (297) 525 2732 | www.apfaruba.org



Inhoudsopgave

Profiel APFA	3
Personalia	4
Bestuursverslag	5
Verslag van de Raad van Toezicht	24
Jaarrekening	29
Balans van APFA	30
Totaalresultaat van APFA	31
Kasstroomoverzicht van APFA	32
Toelichtingen behorende tot de jaarrekening	33
Actuariële verklaring	68
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	71
Bijlage A: Pensioenregeling van het Nieuw Pensioenreglement 2014	75
Bijlage B: Specificatie van de aangesloten werkgevers	78
Bijlage C: Specificatie van de totale schuld van het Land Aruba aan APFA	79
Bijlage D: Commissies en commissieleden per 8 juli 2021	80



Profiel APFA

APFA is een zelfstandige pensioenuitvoerder die de collectieve pensioenregeling verzorgt voor werknemers van de overheid, aan de overheid gelieerde instellingen en gesubsidieerde stichtingen. Het fonds voert het pensioenreglement uit zoals overeengekomen in de pensioen- en financieringsovereenkomsten met de aangesloten werkgevers. Deze uitvoering bestaat uit het administreren van de pensioenaanspraken, het beleggen van het beschikbare vermogen, het doen van uitkeringen en het informeren van belanghebbenden.

De missie van het fonds is om *“een goed, betaalbaar en duurzaam pensioen te waarborgen voor onze deelnemers”*. Dit is onze kerntaak. APFA streeft ernaar om de reële waarde van de pensioenen en dus de koopkracht van de gepensioneerden zo veel mogelijk te behouden door de pensioenen te indexeren. Onze ambitie om te indexeren is voorwaardelijk; indexering kan alleen plaatsvinden als de financiële positie van het fonds dit toelaat.

APFA stelt evenwichtige belangenbehartiging van alle groepen deelnemers centraal. Daarbij vormt transparante en duidelijke communicatie de basis voor de betrouwbare invulling van de doelstellingen.

Wij geloven dat APFA kan bijdragen aan de economische ontwikkeling van Aruba. Investeringen moeten echter wel voldoen aan de ambities en restricties met betrekking tot het risicoprofiel en het verwacht nettorendement van APFA. Investeringen moeten sociaal verantwoord zijn en bij voorkeur direct of indirect bijdragen aan het belang van de deelnemers van APFA. In geen geval mogen deze nadelig zijn voor de deelnemers.



Personalia

RAAD VAN TOEZICHT

Naam	Functie	Raadslid vanaf	Raadslid tot
Mevrouw E.L. Farro	Voorzitter	13 februari 2013	13 februari 2021 ¹
Mevrouw I.M.M. Hernandez-Swaen	Lid namens het Land Aruba	29 maart 2019	29 maart 2023
De heer A. Nemecek	Lid namens de Aangewezen Werkgevers	18 juni 2021	18 juni 2025
De heer H.M.C. Beukenboom	Lid namens de Vakbonden	19 december 2018	19 december 2022
De heer G. Werleman	Lid namens de Vakbonden	15 november 2016	15 november 2020 ²

DIRECTIE

Naam	Functie	Nevenfuncties
Mevrouw S.M. van Veen	Algemeen Directeur	Voorzitter Bestuur CEDE Aruba en Voorzitter Caribbean Pension Funds Association (CaPAs)
De heer S.E. Vingal	Directeur Financiën en Pensioenen	Bestuurslid van Stichting Onroerend Goed Aruba (SOGA)
De heer E.J. Goris	Directeur Beleggingen	Bestuurslid van Stichting Pensioenfonds Trespa

EXTERNE ACTUARIS

Aon – Certificerende actuaris
Willis Towers Watson – Adviserende actuaris

EXTERNE ACCOUNTANT

Deloitte Dutch Caribbean (Aruba)

¹ De zittingstermijn is conform de statuten van APFA door de Raad van Toezicht verlengd tot 1 augustus 2021. Het proces voor de benoeming van een opvolger is gaande.

² De zittingstermijn is conform de statuten van APFA door de Raad van Toezicht verlengd tot het moment dat de benoeming van de nieuwe kandidaat door de Centrale Bank van Aruba is goedgekeurd. Per 31 december 2020 heeft de heer Werleman zijn verlengde raadslidmaatschap voortijdig opgezegd in verband met persoonlijke redenen. Het proces voor de benoeming van een opvolger is gaande.



Bestuursverslag



1. Woord vooraf

Voor u ligt het jaarverslag over 2020 van Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba (APFA). Hierin leggen wij, als directie verantwoording af aan onze (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden, werkgevers en andere belanghebbenden. In dit verslag vindt u informatie over de financiële positie van het pensioenfonds en ontwikkelingen die in het verslagjaar hebben plaatsgevonden.

2020 gedomineerd door corona

Met dit jaarverslag sluiten we een bijzonder jaar af dat in het teken heeft gestaan van de coronapandemie. De coronacrisis heeft een enorme impact gehad op de financiële situatie van het fonds en de dienstverlening aan onze klanten. Op de economie van Aruba, die nagenoeg volledig afhankelijk is van het toerisme, waren de gevolgen van de virusuitbraak ingrijpend. Door het tijdelijk sluiten van de grenzen en de 'lockdown' is de economie bijna letterlijk tot stilstand gebracht. Hierdoor zijn ruim dertigduizend mensen werkloos en ruim achtduizend gezinnen afhankelijk geworden van noodsteun van de overheid. Bovendien heeft de overheid als onderdeel van het bezuinigingsplan de salarissen en secundaire arbeidsvoorwaarden van overheidsmedewerkers, die ook deelnemers zijn van het pensioenfonds, met 12,6% gekort.

Om de positie van werknemers en deelnemers zo veel mogelijk veilig te stellen moesten we in maart onze deuren sluiten om daarna weer geleidelijk open te gaan voor het publiek. Door de stijging van het aantal besmettingen met het coronavirus zagen we ons begin augustus genoodzaakt opnieuw ons kantoor te sluiten. Ondanks dat het kantoor was gesloten voor het publiek, waren de medewerkers in staat vrijwel de volledige dienstverlening vanuit huis te verrichten.

Om de deelnemers die geraakt zijn door de crisis te ondersteunen heeft APFA een rentekorting van 50% aangeboden op de woninghypotheken en uitstel van betaling verleend voor de periode van mei tot en met december 2020. Daarnaast zijn bij een aantal onderhandse leningen bepaalde kredietafspraken tijdelijk verruimd (met 'waivers'), zodat de kredietnemers beter konden inspelen op de plotseling veranderde omstandigheden.

De coronapandemie had ook grote gevolgen voor de internationale markten. In het eerste kwartaal kelderden de internationale beurzen waardoor APFA de netto-dekkingsgraad zag dalen tot 98,9%. Maar in de maanden daarna was er sprake van sterk herstel, dankzij onder meer de enorme steunpakketten van overheden en centrale banken en het vooruitzicht op een coronavaccin. Uiteindelijk konden we het jaar afsluiten met een positief beleggingsrendement van 6,9% en een netto-dekkingsgraad van 105,8%.

Uitgaande van de dekkingsgraad per 31 december 2019, konden we per 1 januari 2020 een indexatie toekennen aan onze (gewezen) deelnemers en gepensioneerden. We konden de pensioenen helaas niet met de volledige prijsontwikkeling (inflatie) verhogen, maar tegelijkertijd zijn wij toch tevreden dat we voor de eerste keer in vijf jaar de pensioenen enigszins met de inflatie mee konden laten stijgen.

Koers houden

We zijn er ook in geslaagd om op koers te blijven wat betreft onze strategische doelstellingen. Op elk van de vier thema's die op de agenda van 2020 stonden is, ongeacht de buitengewone omstandigheden, voortgang geboekt.

1. Herstel financiële positie

Na een flinke dip in de financiële buffer in het eerste kwartaal, is de buffer weer hersteld waardoor de dekkingsgraad ultimo 2020 hoger uitkwam dan het niveau van ultimo 2019.



Met oog voor rendement, risico, kosten en duurzaamheid kijkt APFA steeds naar alternatieve beleggingsmogelijkheden in de lokale markt. Zo willen we bijdragen aan de ontwikkeling en duurzaamheid van de lokale economie. In 2020 hebben wij de business case afgerond voor de ontwikkeling van residentieel onroerend goed. Wij staan nu klaar om in 2021 met de uitvoering van deze nieuwe beleggingsactiviteit te starten. Daarmee hopen wij ook de Arubaanse economie een duurzame impuls te geven en zo bij te dragen aan het herstel van de economie.

2. Vergroten deelnemersbestand

Met de uitbreiding van het deelnemersbestand beoogt APFA schaalvoordelen, zoals lagere uitvoeringskosten per deelnemer, te realiseren. In dit verband heeft APFA een flexibele variant van de huidige pensioenregeling ontwikkeld. Dit biedt werkgevers en werknemers de mogelijkheid om bepaalde keuzes te maken in het pensioen op basis van hun specifieke behoeften. Wij verwachten dat deze flexibele variant van het NPR 2014 zal leiden tot een groei van het aantal aangesloten werkgevers en deelnemers.

3. Versterking uitvoeringsorganisatie

In het afgelopen jaar heeft APFA gewerkt aan de verdere versterking van de uitvoeringsorganisatie. De belangrijkste bedrijfsprocessen zijn gereviseerd en vastgelegd, waarbij aandacht is besteed aan het verbeteren van de efficiëntie van de interne processen. Een specifiek proces dat in 2020 is gestart is het verbeteren van de serviceverlening aan onze hypotheekklanten.

Op het gebied van Risk Management en Compliance heeft APFA risicoanalyses uitgevoerd met betrekking tot fraude en bestrijding van witwassen. Bovendien is het bedrijfscontinuïteitsplan afgerond. Daarbij is de gehele organisatie doorgelicht en zijn de maatregelen geïdentificeerd die in geval van een calamiteit nodig zijn om de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten te waarborgen.

Met betrekking tot de geautomatiseerde systemen is de netwerkstructuur geoptimaliseerd en de capaciteit van het netwerk vergroot. De benodigde beschermelingen en functionaliteiten ter versterking van de netwerkbeveiliging zijn aangebracht.

Verder heeft APFA een deelnemersportaal, een pensioenplanner en een pensioenapp voorbereid die in 2021 worden geïntroduceerd.

4. Sterke positionering van de organisatie

Op basis van uitgevoerde onderzoeken onder de verschillende leeftijdscohorten van deelnemers en werkgevers, heeft APFA een brand book uitgewerkt. Dit brand book is de basis voor onze communicatiestrategie in de komende jaren. Hiermee willen we een duurzame relatie met onze deelnemers realiseren.

Midden in de turbulente periode is ook het strategisch plan voor de periode 2021 – 2025 uitgewerkt. Daarin zijn de strategische keuzes en mijlpalen opgenomen waar APFA zich in de komende vijf jaar op zal richten. Duurzaamheid en mensgerichtheid zijn het uitgangspunt voor onze strategische doelen. De zin “APFA creëert vandaag waarde voor morgen” vat onze ambitie goed samen.

Vooruitblik

Het blijven onzekere tijden voor de financiële positie van het fonds. Hoewel de netto-dekkingsgraad inmiddels weer boven de 100% ligt en het fonds dus een gezonde financiële buffer heeft, zien we – terugkijkend op het afgelopen jaar – dat deze door grote onverwachte gebeurtenissen weer onder de 100% kan dalen. De ontwikkeling van de financiële positie van het fonds in de komende tijd blijft voor een belangrijk deel afhankelijk van de ontwikkeling van de aandelenmarkten en de renteniveaus. De



internationale markten blijven volatiel en wij verwachten dat de dekkingsgraad in de komende periode zal blijven schommelen.

Tegelijkertijd is het onduidelijk wat het eventuele (middel)lange termijn effect van de coronacrisis zal zijn op de Arubaanse economie en maatschappij. Het ziet er naar uit dat de economie langzamerhand begint te herstellen, maar veel is nog onzeker. Daarnaast is er een aantal specifieke ontwikkelingen die voor tegenwind kunnen zorgen voor onze lokale beleggingen. Door een gebrek aan nieuwe investeringen of investeringsmogelijkheden zien we een steeds groter herinvesteringsrisico. Ook is er onzekerheid met betrekking tot toekomstige emissies van overheidsobligaties doordat Land Aruba via het Landspakket dat is afgesproken met Nederland toegang krijgt tot goedkopere financiering. Dit zal naar verwachting zorgen voor lagere rendementen op de binnenlandse portefeuille en extra druk zetten op de houdbaarheid van de rekenrente. Een verlaging van de rekenrente zal een belangrijke impact hebben op de realisatie van de financiële doelstellingen van het fonds.

Verder heeft Nederland als voorwaarde voor de liquiditeitssteun aan Land Aruba gesteld dat de kosten van de overheid fors moeten worden gereduceerd om de belastingdruk te verlagen en zo de investeringen en binnenlandse consumptie te stimuleren. De voorgeschreven besparingen in de lopende kosten van de overheid kunnen mogelijk effect hebben op APFA. Indien op basis van de afspraken de overheid overgaat tot het inkrimpen van het overheidsapparaat, dan kan dit op termijn gevolgen hebben voor de hoogte van de doorsneepremie van het NPR 2014.

Ongeacht bovenstaande ontwikkelingen kijkt de directie met optimisme uit naar de toekomst. APFA is van plan actief bij te dragen aan het herstel van onze economie. Wij monitoren voortdurend alle ontwikkelingen en anticiperen hierop bij het bepalen van onze strategie, het vaststellen van ons beleid en de uitvoering van de pensioenen.

Woord van dank

Graag danken wij de leden van de Raad van Toezicht voor de wijze waarop ze het afgelopen jaar hun toezichhoudende rol wederom hebben vervuld. Hun bijdrage als klankbord en adviseur van de directie was zeer waardevol. Een bijzonder woord van dank gaat uit naar de externe leden van de Beleggingscommissie en de Commissie van Beroep.

Veel dank en waardering spreken wij hierbij ook uit aan ons managementteam en de medewerkers van APFA, die ook in 2020 met deskundigheid en grote betrokkenheid onder extreme omstandigheden zich voor het fonds en de deelnemers hebben ingezet.

Tot slot willen wij onze deelnemers, werkgevers, sociale partners en andere belanghebbenden bedanken voor hun vertrouwen in APFA en de goede samenwerking gedurende het afgelopen jaar.

De directie,

S.M. van Veen, Algemeen Directeur
S.E. Vingal, Directeur Financiën en Pensioenen
E.J. Goris, Directeur Beleggingen

8 juli 2021

2. Meerjarenoverzicht

geldbedragen in 1.000 Afl.

	2020	2019	2018	2017	2016
Vermogen en solvabiliteit					
Pensioenvermogen	3.164.479	3.020.256	2.810.101	2.794.571	2.655.343
Pensioenvermogen (exclusief vorderingen > 90 dagen)	3.153.142	3.006.192	2.793.536	n.v.t.	n.v.t.
Weerstandvermogen	297.219	280.756	247.802	237.056	209.057
Pensioenverplichtingen	2.699.387	2.650.709	2.618.206	2.581.177	2.546.935
Bruto-dekkingsgraad	116,8%	113,4%	106,7%	108,3%	104,3%
Netto-dekkingsgraad	105,8%	102,8%	97,2%	99,1%	96,0%
Baten en lasten					
Premie-inkomsten	68.667	63.505	70.410	64.504	69.461
Beleggingsresultaten	205.761	272.710	66.422	195.643	145.286
Pensioenuitkeringen	117.743	114.906	111.514	109.006	107.772
Pensioenuitvoeringskosten	13.671	13.015	11.941	12.520	13.234
Pensioenpremie in %					
Totale premie (% salaris)	16,5%	16,4%	16,6%	16,8%	16,6%
Premie reguliere pensioenopbouw	16,5%	16,4%	16,6%	16,8%	16,6%
Herstelpremie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Beleggingsrendement in %					
Rendement totale beleggingen	6,9%	9,6%	2,4%	7,4%	5,8%
Rendement lokale beleggingen	5,0%	5,8%	5,9%	5,6%	5,5%
Rendement buitenlandse beleggingen	10,8%	15,0%	-3,1%	10,6%	6,2%
Rendement pensioenvermogen	6,7%	9,4%	2,4%	7,2%	5,7%
Aantal verzekerden					
Deelnemers	6.999	7.014	7.045	6.827	6.715
Gewezen deelnemers	1.219	1.080	928	823	746
Pensioengerechtigden	4.239	4.166	4.100	4.052	4.027
Toeslagverlening in %					
Deelnemers	0,65%	0%	0%	0%	0%
Gewezen deelnemers en pensioengerechtigden	0,32%	0%	0%	0%	0%

Toelichtingen:

- Vanaf boekjaar 2018 zijn de netto- en de bruto-dekkingsgraad vastgesteld op basis van het pensioenvermogen exclusief openstaande vorderingen ouder dan 90 dagen. Tot 2018 werden deze vorderingen meegenomen in het pensioenvermogen voor de dekkingsgraadberekening.
- Voor additionele informatie verwijzen wij naar het hoofdstuk 'Algemene informatie' in dit jaarverslag.



3. Financieel beleid en financiële positie

3.1 Financieel beleid

Het financieel beleid van APFA heeft als doel het op lange termijn veiligstellen van de pensioenaanspraken en pensioenrechten van haar (gewezen) deelnemers en gepensioneerden. Met dit beleid wil APFA ervoor zorgen dat zij de pensioenbetalingen nu en in de toekomst kan blijven verrichten. APFA streeft ernaar de koopkracht van de pensioenen zo veel mogelijk te behouden door indexatie. Het financieel beleid is vastgelegd in onder andere (a) het strategisch beleggingsbeleid, (b) het premiebeleid, (c) het indexatiebeleid en (d) het kortingsbeleid.

(a) Beleggingsbeleid

Het strategisch beleggingsbeleid is gebaseerd op de 'investment beliefs' (beleggingsovertuigingen) van APFA en beschrijft het risicoprofiel en de strategische beleggingsportefeuille. Centraal staat dat de beleggingsresultaten op lange termijn – binnen voor het fonds acceptabele risicokaders – zo hoog mogelijk moeten zijn, zodat het fonds kan voldoen aan haar verplichtingen en kan overgaan tot het toekennen van indexatie.

De uitvoering van het beleggingsbeleid en de bewaking daarvan zijn de verantwoordelijkheid van de directie, die hierin wordt ondersteund door de beleggingsafdeling. De directie brengt per kwartaal verslag uit aan de Raad van Toezicht, die wordt ondersteund door de Beleggingscommissie, een commissie van beleggingsdeskundigen.

Het strategisch beleggingsbeleid moet passen bij de pensioenen die APFA aan de deelnemers in het vooruitzicht stelt. Om dit te kunnen beoordelen voert APFA minstens iedere drie jaar een ALM-studie uit. ALM staat voor asset liability management. In deze studie wordt onderzocht hoe de pensioenen zich ontwikkelen bij verschillende economische toekomstscenario's. Eind 2020 is APFA begonnen met een nieuwe ALM-studie die de basis zal vormen voor het nieuwe beleggingsbeleid 2021-2023.

Conform de richtlijnen van de Centrale Bank van Aruba ("CBA") dient het fonds minimaal 60% van haar verplichtingen te beleggen in de lokale markt. Het restant mag het fonds in het buitenland investeren. In het strategisch beleggingsbeleid is de normportefeuille vastgelegd. Die bestaat voor 80% uit vastrentende waarden zoals obligaties en voor 20% uit zakelijke waarden, voornamelijk aandelen. APFA heeft binnen het beleid bandbreedtes voor de portefeuille ingericht.

Er zijn bedrijven en staatsobligaties van bepaalde landen waarin APFA niet belegt. APFA belegt bijvoorbeeld niet in producenten van wapens die verboden zijn volgens de internationale verdragen. Dit zijn bedrijven die betrokken zijn bij het maken van clusterbommen, anti-persoons(land)mijnen en chemische en biologische wapens. APFA belegt ook niet in tabaksfabrikanten en bedrijven die betrokken zijn bij het maken van (belangrijke onderdelen van) kernwapens.

(b) Premiebeleid

APFA stelt jaarlijks de pensioenpremie vast op basis van de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van het NPR 2014. Uitgangspunt voor het premiebeleid is de premie die, uitgaand van de actuariële en solvabiliteitsvereisten van de CBA, nodig is voor de reglementaire pensioenopbouw, de risicodekkingskosten voor de actieve deelnemers en de uitvoeringskosten in het lopende jaar.

De definitieve (totale) premie kwam in het verslagjaar uit op 16,5%. De hoogte van de werknemersbijdrage wordt per aangesloten werkgever door de betreffende werkgever en (vertegenwoordigers van) de

werknemers afgesproken. De werkgeverspremie is het saldo van de totale premie minus de werknemersbijdragen. De opbouw van de premie is in de tabel hierna opgenomen.

Pensioenpremie		
(als % van de som van de pensioengevende salarissen)		
	2020	2019
Benodigd voor pensioenopbouw	10,9%	10,6%
Opslag voor overlijdensrisico	0,4%	0,4%
Opslag voor arbeidsongeschiktheidsrisico	0,9%	1,4%
Opslag voor directe kosten	3,0%	2,8%
Solvabiliteitsopslag	1,3%	1,2%
	16,5%	16,4%

In artikel 30 lid 5 van het pensioenreglement is bepaald dat de pensioenpremie maximaal 25% van de som van de pensioengevende salarissen mag bedragen. De kostendekkende premie 2020 bevindt zich ruim onder dit niveau.

(c) Indexatiebeleid

Indexatie is voorwaardelijk en wordt uitsluitend verleend als de financiële positie van het fonds het toelaat. Op basis van de solvabiliteitsrichtlijnen van de CBA kan APFA vanaf een bruto-dekkingsgraad van 100% gedeeltelijke indexatie toekennen. Volledige indexatie is pas mogelijk bij een netto-dekkingsgraad hoger dan 105%. De indexatiemaatstaf die wordt gehanteerd, is het voortschrijdend vijfjarig gemiddelde van de prijsindex. De beslissing over een eventuele indexatie per 1 januari van enig kalenderjaar wordt genomen na vaststelling van de jaarrekening van het voorafgaande jaar.

Per 31 december 2019 was er sprake van een stijging van 1,5 procentpunt van de prijsindex. De bruto-dekkingsgraad en netto-dekkingsgraad bedroegen per dezelfde datum respectievelijk 113,4% en 102,8%. APFA heeft conform het voorgeschreven beleid per 1 januari 2020 een indexatie toegekend voor actieve deelnemers van 0,65% en voor inactieve deelnemers van 0,32% (de helft).

(d) Kortingsbeleid

Bij een ontoereikende financiële positie van het fonds kan op grond van artikel 41 van het pensioenreglement het sturingsmiddel van het korten (verlagen) van de opgebouwde en ingegane pensioenen en/of het verlagen van de toekomstige pensioenopbouw worden ingezet. APFA zal hiertoe overgaan indien alle sturingsmiddelen maximaal zijn ingezet en het fonds desondanks naar verwachting niet binnen de vastgestelde termijnen kan herstellen. De werkgevers en werknemers zullen voordat APFA overgaat tot het toepassen van een korting eerst in de gelegenheid worden gesteld om nieuwe afspraken te maken over een oplossing voor het tekort. Indien dit overleg binnen drie maanden niet tot een oplossing voor het tekort leidt, zal APFA eenzijdig uitvoering geven aan het bepaalde in artikel 41 van het pensioenreglement. Daarbij zal APFA zich houden aan de volgende uitgangspunten:

- Evenwichtige belangenbehartiging van (actieven/gewezen) deelnemers, gepensioneerden en de werkgevers, uiteraard binnen de kaders die werkgevers en werknemers voor de inhoud en financiering van het NPR 2014 zijn overeengekomen;
- De maatregelen moeten leiden tot een gestaag herstel van de dekkingsgraad gedurende de looptijd van het herstelplan. Hiermee wordt voorkomen dat maatregelen worden uitgesteld tot het einde van de looptijd van het herstelplan.

3.2 Financiële positie

De dekkingsgraad is de belangrijkste graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De bruto-dekkingsgraad is de verhouding tussen de bezittingen en verplichtingen van het fonds uitgedrukt in een percentage. De netto-dekkingsgraad houdt rekening met de door de toezichthouder vereiste buffer om tegenvallers te kunnen opvangen. De netto-dekkingsgraad is de verhouding tussen de bezittingen minus deze buffer (weerstandsvermogen) enerzijds en de verplichtingen van het fonds anderzijds.

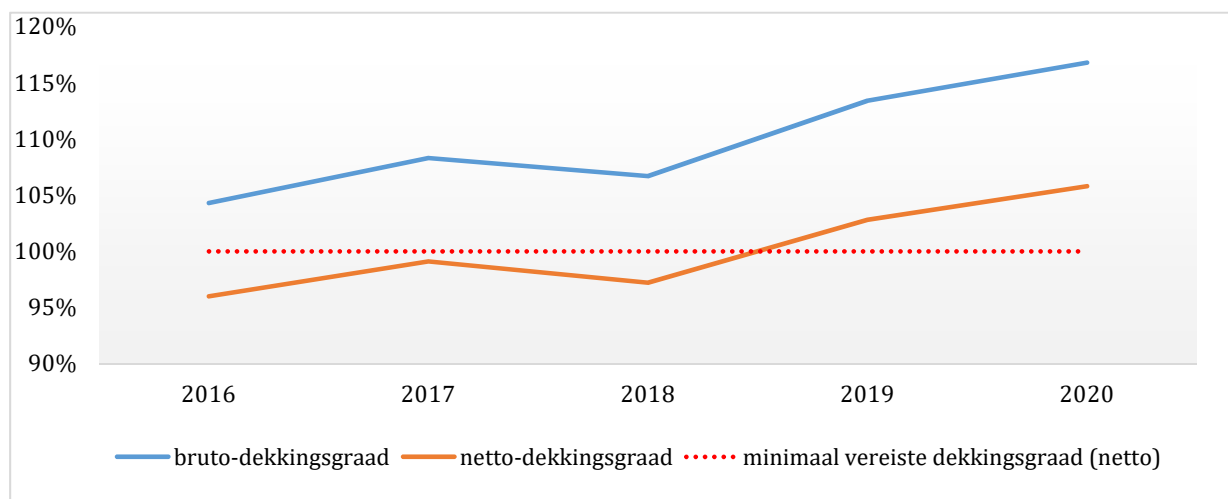
Onderstaande tabel geeft een overzicht van de factoren die in het verslagjaar hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de bruto- en de netto-dekkingsgraad.

Verloop dekkingsgraad (DG) in 2020 in %		
	Bruto-dekkingsgraad	Netto-dekkingsgraad
Begin van het jaar	113,4	102,8
Rendement op de beleggingen	3,0	2,7
Resultaat op uitkeringen	0,7	0,7
Resultaat op kanssystemen	0,1	0,1
Indexatie	-0,4	-0,4
Mutatie weerstandsvermogen en overige	0,0	-0,1
Eind van het jaar	116,8	105,8

De belangrijkste elementen die hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het verslagjaar zijn:

- Beleggingen: het positieve effect op de dekkingsgraad door de beleggingen wordt veroorzaakt doordat het behaalde rendement op het pensioenvermogen van 6,7% hoger was dan de benodigde gemiddelde rente van 4,2% die APFA moest toevoegen aan de voorziening pensioenverplichtingen.
- Uitkeringen: doordat de bruto-dekkingsgraad boven 100% ligt, leiden pensioenuitkeringen tot een stijging van de dekkingsgraad.
- Indexatie: het negatieve effect op de dekkingsgraad door indexatie wordt veroorzaakt doordat APFA per 1 januari 2020 een indexatie heeft toegekend aan de actieven van 0,65% en aan de inactieven van 0,32%.

In de grafiek hierna worden de bruto-dekkingsgraad en de netto-dekkingsgraad per jaareinde vergeleken met de minimaal vereiste dekkingsgraad over de afgelopen 5 jaar.

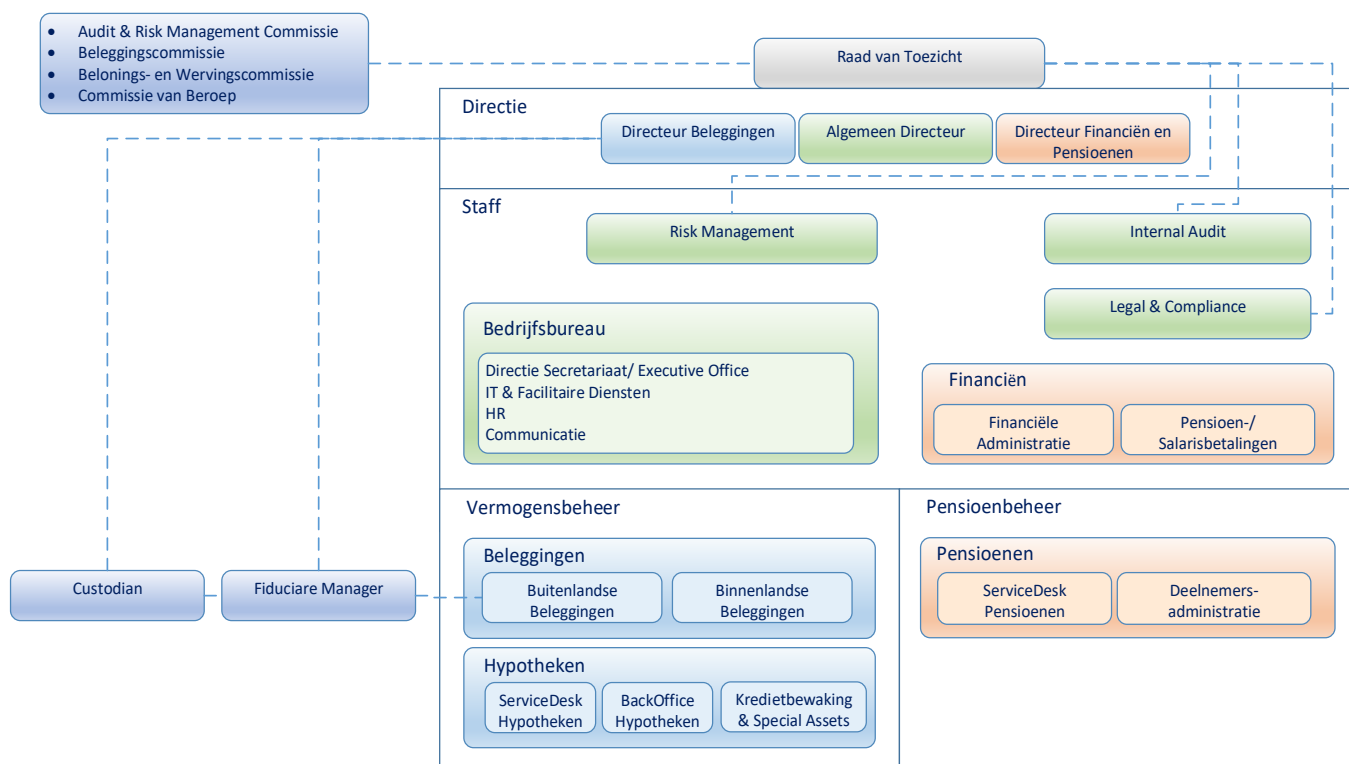


4. Besturing en naleving wet- en regelgeving

4.1.1 Bestuur en pensioenfondsorganisatie

Het pensioenfonds wordt bestuurd door een directie die bestaat uit minimaal twee en maximaal drie directeuren. Zij zijn verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van de pensioenregeling. De directie legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht. De samenstelling van de Raad van Toezicht is gebaseerd op het principe van pariteit. Dit betekent dat de werkgevers en de werknemers ieder twee leden benoemen in de Raad van Toezicht. Deze vier leden stellen een onafhankelijke deskundige aan als voorzitter. De Raad van Toezicht wordt ook bijgestaan door een aantal commissies.

Het overzicht hierna geeft de structuur van de organisatie van APFA weer.



In het verslagjaar is de governance-structuur van APFA dezelfde gebleven. Voor een omschrijving van de taken en verantwoordelijkheden van de directie verwijzen wij naar de toelichtingen in dit jaarverslag.

4.1.2 Geschiktheid en zelfevaluatie

APFA heeft voor het waarborgen van gekwalificeerd bestuur en intern toezicht beleid geformuleerd, dat de minimale eisen omschrijft die APFA stelt aan de deskundigheid en competenties van de directie en de leden van de Raad van Toezicht. Dit geschiktheidsbeleid beschrijft bovendien op welke wijze APFA invulling geeft aan de ontwikkeling van de deskundigheid en competenties van de directie en Raad van Toezicht en op welke wijze het functioneren van de directie en Raad van Toezicht jaarlijks wordt geëvalueerd. Geconstateerde aandachtsgedebieden worden met cursussen of trainingen ingevuld. Hiervoor wordt jaarlijks een trainingsprogramma opgesteld.



In 2020 hebben de leden van de directie diverse trainingen en workshops gevolgd op het gebied van beleggingen, waarderingmethodieken, beheersing van IT risico's, vermogensbeheerkosten, ALM-studie, duurzame inzetbaarheid, bedrijfscontinuïteitsplan (BCP) en Corporate Governance.

De directie streeft naar gezonde mix van eensgezinde besluitvorming en elkaar uitdagen en kritisch bevragen. Gedurende de jaarlijkse zelfevaluatie in 2020 heeft de directie verbeterpunten geïdentificeerd en verwerkt in een verbeterplan.

4.1.3 Beloningsbeleid

Om de (lange-termijn) organisatiedoelen te bereiken, is het belangrijk dat APFA beschikt over gemotiveerde en gekwalificeerde medewerkers die als team hier gezamenlijk aan bijdragen. Het fonds streeft naar een prestatie-gedreven bedrijfscultuur waarin onze deelnemers en gepensioneerden centraal staan en waarin de kernwaarden van APFA duidelijk tot uiting komen.

Het fonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Dit beleid beschrijft uit welke vormen van beloning het beloningspakket van APFA bestaat en op welke wijze de beloning wordt vastgesteld. Het doel is om zo objectief mogelijk een kader te schetsen voor rechtvaardige beloning binnen APFA, opdat het fonds de juiste mensen kan aantrekken en goed personeel kan behouden. Daarnaast beoogt het beloningsbeleid prikkels te voorkomen die de medewerkers aanzetten tot het nemen van onverantwoorde risico's in de bedrijfsvoering en/of leiden tot onzorgvuldige dienstverlening aan klanten.

4.2 Pension fund governance

Om haar taken goed te kunnen uitvoeren is het belangrijk dat APFA professioneel is georganiseerd en zorgt dat in de organisatie gekwalificeerde en integere mensen werken. APFA moet daar zelf voor zorgen en zich daarbij houden aan de geldende wet- en regelgeving. Belangrijk in dit kader zijn de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen, de 'Pension Fund Governance' richtlijnen en de Richtlijn Integere Bedrijfsvoering van de CBA.

De CBA houdt toezicht op de naleving van de regels door alle Arubaanse pensioenfondsen. De organisatie van APFA voldoet aan al deze regels. In 2020 heeft de toezichthouder geen dwangsommen of boetes opgelegd aan het fonds. Evenmin heeft de toezichthouder aanwijzingen aan het pensioenfonds gegeven.

4.2.1 Gedragscode

Het pensioenfonds beschikt over een Gedragscode. Doel van de Gedragscode is het waarborgen en handhaven van het vertrouwen in het pensioenfonds door belanghebbenden en marktpartijen door gewenst gedrag te stimuleren en ongewenst gedrag te voorkomen. Tevens dient de Gedragscode bij te dragen aan het waarborgen van de goede naam en reputatie van het pensioenfonds als marktpartij. De Gedragscode geeft onder andere regels over het omgaan met vertrouwelijke informatie, voorwetenschap, belangenconflicten en het vervullen van nevenfuncties. Alle 'Betrokkenen' (de leden van de Raad van Toezicht, de directie, medewerkers en andere aan het fonds verbonden personen) moeten bij aanvang van hun werkzaamheden voor het fonds een 'Verklaring tot naleven Gedragscode' ondertekenen. Jaarlijks worden de 'Betrokkenen' gevraagd om een vragenlijst in te vullen over de naleving van de Gedragscode.

De Compliance functie is belast met het toezicht op de naleving van de Gedragscode. In 2020 werden er geen overtredingen of inbreuken op de Gedragscode ('incidenten') gerapporteerd.

4.2.2 Compliance

APFA heeft beleid vastgesteld met betrekking tot naleving van externe wet- en regelgeving (waaronder richtlijnen van de CBA), alsmede van interne procedures en gedragsregels om de reputatie en integriteit van APFA te waarborgen. In 2020 omvatte het verantwoordelijkheidsgebied van de Compliance functie het uitoefenen van het toezicht op de naleving van wet- en regelgeving. De Compliance functie werkt op basis van een jaarplan. Elk kwartaal brengt de Compliance Officer verslag uit aan de directie en de Audit- en Risk Management Commissie van de Raad van Toezicht over de stand van zaken op het gebied van compliance in de APFA-organisatie.

De belangrijkste ontwikkelingen en activiteiten in 2020 op het gebied van compliance waren:

- Bewaking en handhaving van het beleid dat APFA heeft opgesteld in het kader van de naleving van de Landsverordening voorkoming en bestrijding witwassen en terrorismefinanciering ("LWTF").
- Het periodiek reviseren van het APFA Integriteitsbeleid en fondsdocumenten en het opstellen van nieuw beleid waaronder het Uitbestedingsbeleid en het Verkiezingsreglement van de Raad van Toezicht.
- Het geven van adviezen aan de Raad van Toezicht, de directie en het management van APFA met betrekking tot juridische vraagstukken en procedures waarin APFA werd betrokken.
- Het levend houden van het integriteitsbewustzijn van de APFA medewerkers door middel van het houden van bijeenkomsten op het gebied van Compliance, Integriteit en Fraude.

4.3 Externe dienstverleners

In het verslagjaar heeft APFA gebruikgemaakt van diverse externe adviseurs en dienstverleners, waaronder Willis Towers Watson (adviserend actuaris/beleggingsdeskundige), Aon (certificerend actuaris voor boekjaar 2018 - 2020) en Deloitte (controlerend accountant voor boekjaar 2018 - 2020). Daarnaast is het beheer van de buitenlandse beleggingsportefeuille uitbesteed aan Russell Investments (fiduciair manager) en is State Street Bank and Trust Company de onafhankelijke custodian (bewaarder van effecten).

De contracten die zijn afgesloten voor de uitbesteding zijn voor onbepaalde tijd aangegaan en op korte termijn opzegbaar. Het beleid van APFA is om onze uitbestedingsrelaties periodiek te evalueren. Verder is het beleid erop gericht om zowel de controlerend accountant als de certificerend actuaris steeds om de drie tot zes jaar te vervangen.

5. Communicatie

APFA spant zich in om op transparante en proactieve wijze te communiceren met deelnemers, gepensioneerden en andere belanghebbenden over hun pensioen, de ontwikkelingen van het fonds en het gevoerde beleid. Een belangrijk aandachtspunt is om de informatie op een eenvoudige en begrijpelijke wijze aan te reiken.

In het verslagjaar heeft APFA op de volgende wijze gecommuniceerd met de belanghebbenden:

- Door de ontwikkelingen rond het coronavirus heeft APFA op afstand moeten communiceren door het inzetten van digitale communicatiemiddelen en -kanalen en het herinrichten van de serviceverlening. Dit hield evenwel in dat er geen fysieke bijeenkomsten met de vakbonden en aangesloten werkgevers zijn georganiseerd.

- Op 14 oktober heeft APFA een nieuwsbrief verspreid met informatie over het jaarverslag van 2019, de financiële ontwikkelingen van het fonds in 2020 en andere onderwerpen waaronder de introductie van de pensioenapp en deelnemersportaal en de aangepaste serviceverlening.
- Op 22 oktober konden de deelnemers en gepensioneerden van APFA virtueel deelnemen aan de jaarlijkse Algemene Deelnemers Vergadering. Gedurende deze vergadering presenteerde de directie het jaarverslag 2019 en zijn de participanten in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen via een webapplicatie.

Het Populair Jaarverslag 2019, waarin op de informatie op een korte en eenvoudige wijze wordt gepresenteerd, is op de website van APFA gepubliceerd.

- In juli hebben de actieve deelnemers hun Uniform Pensioen Overzicht (UPO) over 2019 ontvangen.
- Gedurende het jaar zijn er diverse berichten in de media en op de website van APFA gepubliceerd. Met deze berichten heeft APFA de betrokkenen geïnformeerd over onder andere de ontwikkelingen rond de coronacrisis, de ontwikkeling van de financiële positie van het fonds, de ontwikkeling op de beleggingsmarkten en de serviceverlening tijdens corona.

6. Risicomanagement

APFA beheerst de financiële en niet-financiële risico's op basis van het Integrale Risk Management Framework (RMF), waarin een gestructureerd intern risicobeheersings- en controlesysteem is vastgelegd. De Officer Risk Management ondersteunt de directie bij de beleidsvorming op het gebied van risicomanagement en het bewaken hiervan. Hij is verantwoordelijk voor de evaluatie van de werking en effectiviteit van de risicobeheersingsmaatregelen in de organisatie. Risicomanagement is niet alleen de verantwoordelijkheid van de Officer Risk Management, maar ingebed in de gehele organisatie van APFA. Het beleid is erop gericht het beheersen van risico's maximaal te integreren in de dagelijkse processen. Het betreft hier zowel de eigen processen als de processen die zijn uitbesteed aan externe partijen. Daartoe hanteert APFA het zogeheten '3 lines of defense' model.

1st line of defense Management en directie. De directie is verantwoordelijk voor de inrichting en goede werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem. Het management is voornamelijk verantwoordelijk voor de uitvoering en bewaking van de effectiviteit van de risicobeheersingsmaatregelen.

2nd line of defense Risicomanagement- en compliance functie. Deze wordt actief betrokken bij het uitvoeren van specifieke risicobeheersingsmaatregelen, waaronder het vormen van risicobeleid, het nemen van risicobeheersingsmaatregelen en het beoordelen van de effectiviteit van de risicobeheersingsmaatregelen.

3rd line of defense Onafhankelijke "internal audit" functie.

In het verslagjaar hebben er workshops plaatsgevonden over de risico's die samenhangen met informatie- en communicatietechnologie met de focus op risico's met betrekking tot het thuiswerken als gevolg van de coronacrisis, cybersecurity in het algemeen en de risico's verbonden aan onzorgvuldig gebruik van gevoelige bedrijfsinformatie. De Officer Risk Management heeft naar aanleiding van het uitbreken van de coronacrisis en de bijbehorende verhoging van de risiconiveaus omtrent fraude, speciale bewustwordingssessies gehouden met het personeel. Daarnaast zijn er een aantal risicoassessments uitgevoerd op het gebied van frauderisico's en LWTF-gerelateerde risico's.

De financiële risico's worden nader omschreven in de toelichting bij de jaarrekening.

7. Vermogensbeheer

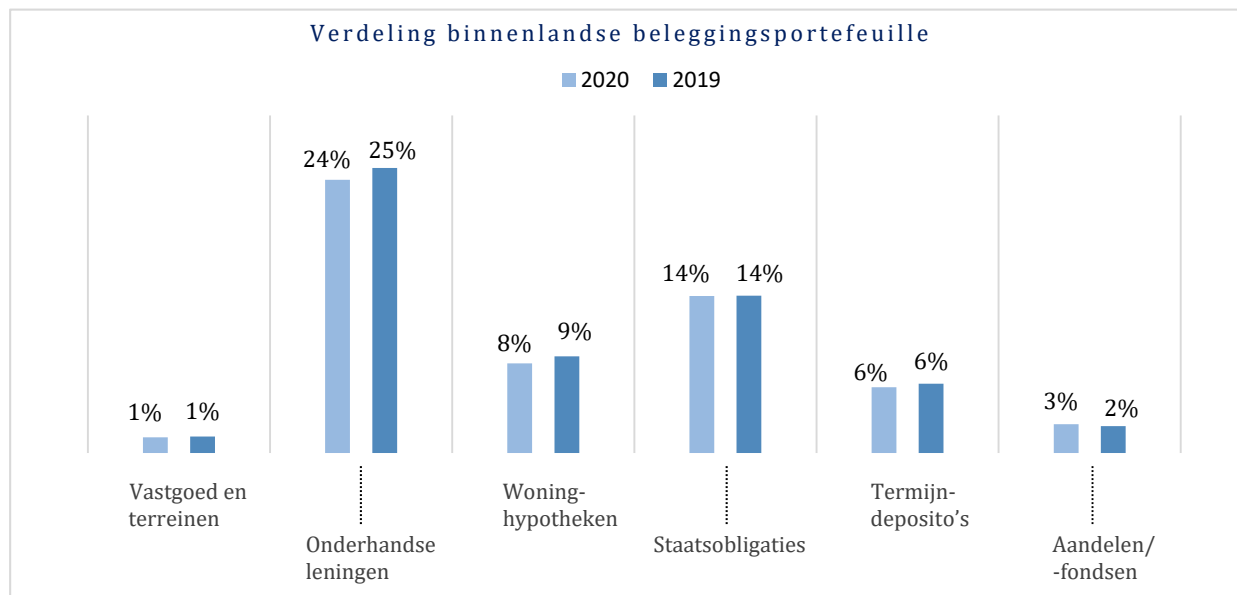
7.1 Organisatie beleggingen

APFA belegt de aan haar toevertrouwde gelden zowel in de lokale- als in de internationale markt. De lokale beleggingen worden beheerd door de beleggingsafdeling van APFA. APFA verstrekt daarnaast woninghypotheken aan haar (gewezen) deelnemers en gepensioneerden, die daarvoor terecht kunnen bij een aparte hypotheekafdeling. De beleggingsactiviteiten en de administratie zijn van elkaar gescheiden.

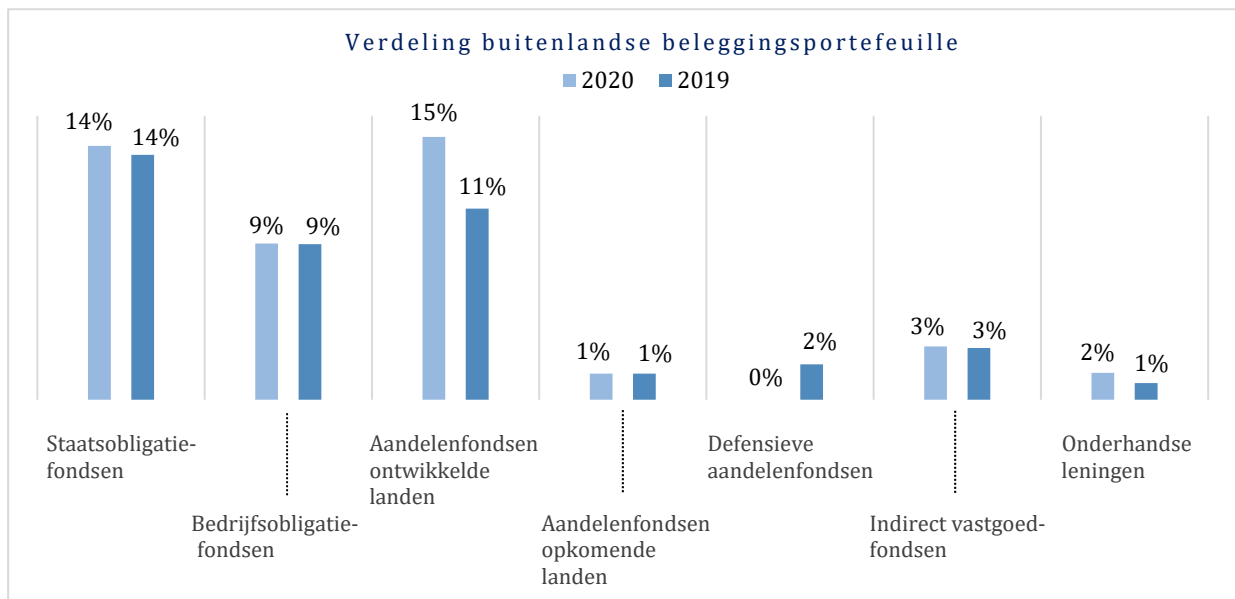
Voor de buitenlandse beleggingen heeft APFA het beheer van de fondsmiddelen uitbesteed aan een fiduciair manager, Russell Investments. Deze partij belegt de internationale portefeuille volgens een door APFA vastgesteld mandaat. Russell is binnen dit mandaat verantwoordelijk voor de invulling van de portefeuille, de selectie van managers die de beleggingen beheren en voor het risicobeheer. De onafhankelijke custodian (= effectenbewaarnemer) State Street Bank and Trust Company functioneert als onafhankelijk administrateur en heeft een rapporterende en controlerende rol op het gebied van performancemeting en compliance.

7.2 Samenstelling beleggingen

Het pensioenfonds streeft op lange termijn naar een zo hoog mogelijk rendement binnen een aanvaardbaar risicoprofiel. De keuze van de beleggingsmix is bepalend voor de omvang van de beleggingsrisico's. Door de beleggingen te spreiden vermindert APFA de risico's binnen de beleggingscategorieën. De twee grafieken hierna geven een grafische weergave van de verdeling over de categorieën in de binnenlandse beleggingsportefeuille en buitenlandse beleggingsportefeuille eind 2020 (en eind 2019 ter vergelijking).



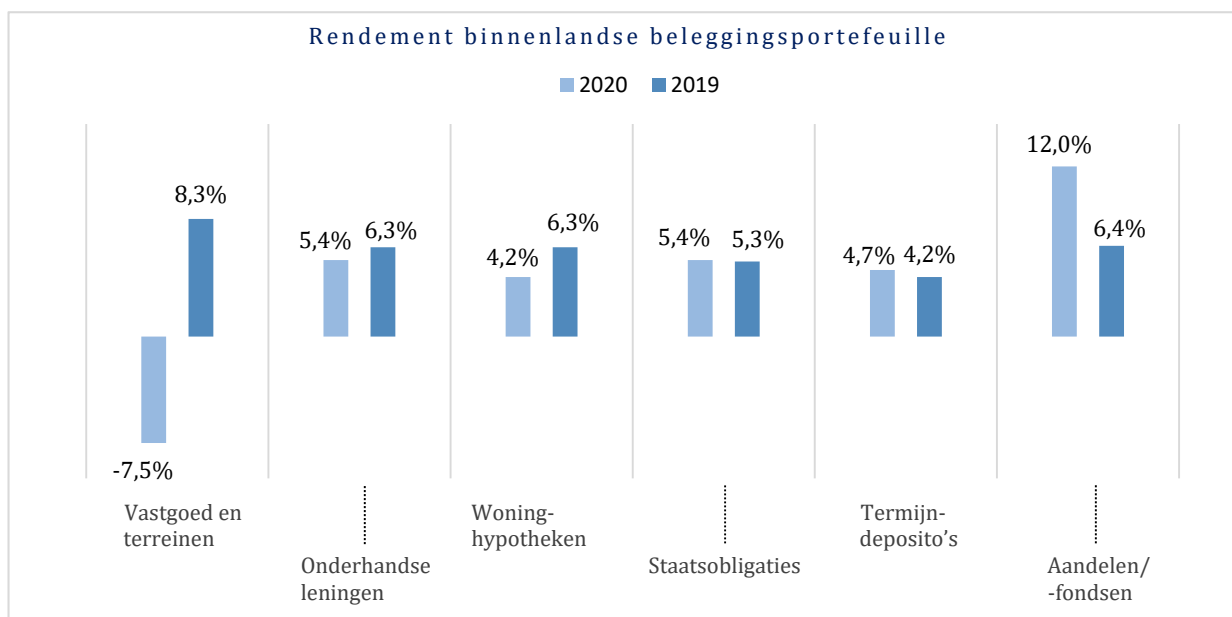
De beleggingen in Aruba zijn in 2020 gestegen tot Afl. 1.725,0 miljoen (2019: Afl. 1.694,0 miljoen); dit is 56,0% van het belegd vermogen (2019: 57,9%). Net als in 2019 zijn de beleggingen in onderhandse leningen en in staatsobligaties de belangrijkste categorieën in de binnenlandse beleggingsportefeuille.



De beleggingen buiten Aruba zijn in het verslagjaar gestegen tot Afl. 1.354,9 miljoen (2019: Afl. 1.230,7 miljoen); dit is 44,0% van het belegd vermogen (2019: 42,1%). De participaties in aandelenfondsen zijn vooral gegroeid door de stijging van de aandelenkoersen wereldwijd in 2020. De participatie in defensieve aandelenfondsen is beëindigd.

7.3 Beleggingsrendement

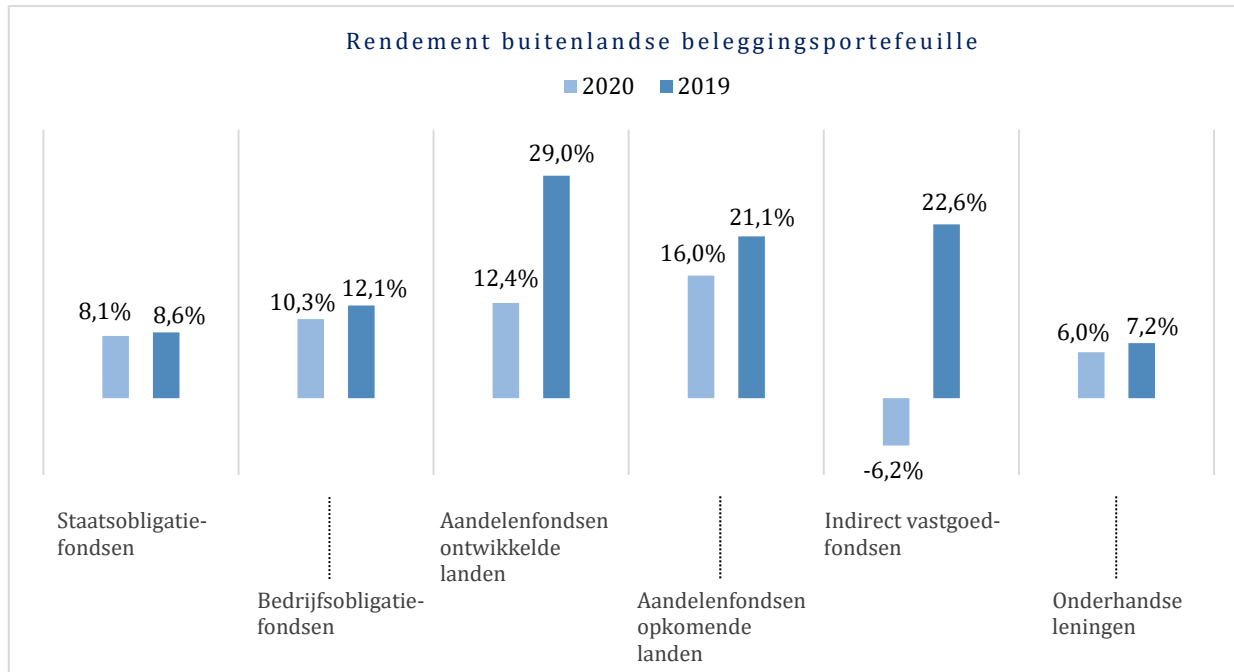
Het nettorendement van de totale beleggingen bedroeg in 2020 6,9% (2019: 9,6%), oftewel Afl. 205,8 miljoen (2019: 272,7 miljoen). De twee grafieken hierna geven een grafische weergave van de rendementen per beleggingscategorie.



Op de lokale beleggingen is in het verslagjaar een positief totaalrendement van 5,0% behaald (2019: 5,8%). Het lagere rendement in vergelijking met 2019 wordt onder meer verklaard door getroffen kredietvoorzieningen in het kader van een verslechtering van het kredietrisico door de COVID-19 pandemie.

Daarnaast heeft het pensioenfonds een rentekorting van 50% aangeboden aan haar hypotheekklanten voor de periode van mei tot en met december 2020.

Het negatief rendement op vastgoed en terreinen wordt verklaard door een geschatte daling van de marktprijzen van terreinen van 10% als gevolg van de coronacrisis.



Ondanks de negatieve effecten van de coronacrisis is op de internationale portefeuille een positief totaalrendement van 10,8% behaald (2019: 15,0%). Vooral de beleggingen in wereldwijde aandelen en aandelen opkomende markten hebben gezorgd voor dit goede resultaat. De beleggingscategorie vastrentende waarden behaalde een uitzonderlijk positief rendement van 8,9%.

De internationale vastgoedsector is in 2020 hard geraakt door de 'lockdowns' die zijn ingevoerd na de uitbraak van het coronavirus. Het herstel in de loop van het jaar was niet voldoende om het jaar 2020 met een positief resultaat af te sluiten. Ondanks het teleurstellende resultaat, wist het vastgoedfonds de benchmark te verslaan met circa 450 basispunten.

Het totaalrendement van de internationale portefeuille lag evenwel 1,29 procentpunt boven het rendement van de samengestelde benchmark waarmee wij het rendement van de internationale portefeuille vergelijken. Vooral de categorieën wereldwijde obligaties en bedrijfsobligaties hebben gezorgd voor een positieve bijdrage. Het cumulatieve extra rendement ten opzichte van de benchmark over de afgelopen drie jaar is 0,36 procentpunt (2019: 0,48 procentpunt).

8. Pensioenbeheer

8.1 Pensioenregeling

APFA voert het Nieuw Pensioen Reglement 2014 (NPR 2014) uit voor werknemers van de overheid, aan de overheid gelieerde instellingen en gesubsidieerde stichtingen. In het boekjaar zijn er geen wijzigingen in de regeling aangebracht.

De pensioenregeling ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

- Voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling. De pensioenaanspraken die tot en met 31 december 2010 onder de Pensioenverordening Landsdienaren (PVL) zijn toegekend aan (gewezen) deelnemers en de voor 1 januari 2011 ingegane pensioenen vallen tevens onder het NPR 2014, maar worden niet geïndexeerd.
- Een opbouwpercentage van 1,75% per dienstjaar voor het ouderdomspensioen en 5/7e deel van 1,75% per dienstjaar voor het partnerpensioen.
- De pensioengevende diensttijd is gemaximeerd op 40 jaar. Na het bereiken van dit maximum is voortzetting van de pensioenopbouw een keuze van de deelnemer.
- De reguliere pensioenleeftijd is de AOV-leeftijd. Bij eerdere ingang wordt het pensioen actuariael verlaagd.
- Franchise (inbouw AOV) van Afl. 17.616.

Deelneming aan het fonds treedt in werking wanneer de werknemer door de werkgever wordt aangemeld bij APFA. APFA is op geen enkele wijze verantwoordelijk voor de gevolgen van het niet juist en/of tijdig doorgeven van informatie door de werkgevers. Voor een uitgebreide omschrijving van de pensioenregeling verwijzen wij naar bijlage A van dit jaarverslag.

8.2 Overgangsregeling NPR 2014

Naast de NPR 2014-pensioenregeling voert het fonds ook de overgangsregeling NPR 2014 uit zoals overeengekomen met het Land Aruba. Deze regeling houdt op hoofdlijnen in dat bij vervroegde pensionering er onder bepaalde voorwaarden geen korting van de uitkering wordt toegepast over het deel van het pensioen dat de (gewezen) deelnemer tot 1 januari 2011 in de PVL heeft opgebouwd. Voor een uitgebreide omschrijving van de overgangsregeling verwijzen wij naar bijlage A van dit jaarverslag.

8.3 Deelnemerspopulatie

In de onderstaande tabel is een mutatieoverzicht opgenomen met de ontwikkelingen in het deelnemersbestand in 2020.

Deelnemerspopulatie (in aantal personen)	Actief	Arbeids- ongeschikt	Pensioen- gerechtigden	Slapers	Totaal
Stand per 1 januari 2020	7.014	40	4.126	1.080	12.260
Indiensttredingen	293	-	-	-24	269
Uitdiensttredingen	-200	-	-	196	-4
Pensionering	-96	1	194	-28	71
Overlijden	-12	-2	-118	-	-132
Overige mutaties	-	-	-2	-5	-7
Stand per 31 december 2020	6.999	39	4.200	1.219	12.457

8.4 Ontwikkeling leeftijdsverwachting

Om in te schatten hoeveel pensioen APFA in de toekomst moet uitkeren aan de deelnemers en gepensioneerden, gebruikt APFA-overlevingstafels waarmee de gemiddelde levensverwachting wordt bepaald. De overlevingstafels van APFA zijn gebaseerd op de basistabel van het Centraal Bureau voor de Statistiek met een correctiefactor om deze aan te laten sluiten op de ervaringssterfte van het deelnemersbestand van APFA. Deze tafels houden ook rekening met de verwachte toekomstige levensverwachting van de deelnemers.

Het sterfteresultaat is conform het vastgestelde beleid in het verslagjaar opnieuw getoetst. Deze toetsing heeft ertoe geleid dat de gehanteerde sterftegrondslagen ongewijzigd zijn gebleven.

8.5 Rekenrente

Voor het vaststellen van de waarde van de pensioenverplichtingen maakt APFA gebruik van een vaste rekenrente. APFA hanteert een rekenrente van 4% voor de voorwaardelijk geïndexeerde pensioenen en 4,5% voor de niet-geïndexeerde pensioenen. APFA toetst conform het vastgestelde beleid jaarlijks of de gehanteerde rekenrentes nog prudent zijn. Deze toetsing heeft ertoe geleid dat de gehanteerde rekenrentes in het verslagjaar ongewijzigd zijn gebleven. Het bestuur blijft kritisch kijken naar de aannames in het rekenrentebeleid zodat deze blijven aansluiten bij de toekomstvisie van APFA met betrekking tot o.a. de ontwikkeling van de (herbeleggings)rente.

9. Uitvoeringskosten

Voor het uitvoeren van de pensioenregeling maakt APFA jaarlijks kosten. Deze kosten zijn in twee hoofdcategorieën te onderscheiden: kosten van het pensioenbeheer en kosten van het vermogensbeheer.

Pensioenbeheer

De kosten van het pensioenbeheer (ook wel “pensioenuitvoeringskosten” genoemd) bestaan uit o.a. de kosten voor administratie, communicatie, extern advies, bestuur en toezicht. De pensioenuitvoeringskosten worden deels gedekt door de vrijval uit de voorziening voor excassokosten. Dit zijn kosten die APFA maakt om de pensioenen te kunnen uitkeren. De hoogte daarvan is afhankelijk van de feitelijke uitkeringen gedurende het jaar.

In 2020 bedroeg de vrijval uit de voorziening voor excassokosten Afl. 2,4 miljoen. De resterende kosten van Afl. 11,3 miljoen werden gedekt door een kostenopslag in de premie. Op basis van de gefactureerde premie in 2020 bedroeg deze opslag Afl. 12,1 miljoen. Dit resulteerde in een positieve marge op kosten van Afl. 0,8 miljoen, welke wordt verklaard doordat de feitelijk ontvangen premie hoger was dan waarmee rekening was gehouden bij de vaststelling van de definitieve premie.

Het fonds verleende in 2020 geen premiekorting en paste geen terugstorting van premie toe.

Vermogensbeheer

De kosten van het buitenlands vermogensbeheer bestaan uit vier categorieën: de kosten voor het fiduciair management, de beheerkosten van de beleggingsfondsen, de kosten van de custodian en de kosten van de externe beleggingsdeskundige. Deze kosten worden in mindering gebracht op het behaalde rendement op de buitenlandse beleggingsportefeuille.

De totale kosten bedroegen in 2020 circa 0,46% van het gemiddeld belegd vermogen. Dit komt neer op een bedrag van 5,8 miljoen (2019: 5,8 miljoen). Uitgedrukt in basispunten zijn de vermogensbeheerkosten in 2020 met 6 basispunten gedaald ten opzichte van 2019. Deze daling werd vooral veroorzaakt door een verlaging van de beheerkosten van de beleggingsfondsen.

In de jaarrekening zijn de vermogensbeheerkosten verantwoord op basis van de gefactureerde kosten. Niet-gefactureerde kosten van de externe vermogensbeheerders zijn in de jaarrekening gesaldeerd met beleggingsresultaten. Het gevolg hiervan is dat op pagina 65 van de jaarrekening onder de post “vermogensbeheerskosten” alleen de (directe) kosten van het vermogensbeheer worden vermeld. De onderstaande tabel geeft de aansluiting tussen beide weer.

In 1.000 Afl.	2020	2019
Kosten fiduciair management	2.617	2.542
Kosten beheer beleggingsfondsen	2.906	3.020
Kosten custodian	156	162
Kosten externe beleggingsdeskundige	72	113
	5.751	5.837
-/- Rechtstreeks gefactureerde kosten	2.906	3.020
<i>Kosten toe te rekenen aan binnenlandse aandelenfondsen</i>	-	-62
	2.845	2.879

Ontwikkeling uitvoeringskosten

In verband met de economische en financiële crisis welke is veroorzaakt door de COVID-19 pandemie, heeft de overheid in 2020 moeten inkorten op de salarissen en secundaire arbeidsvoorwaarden van de ministers en het overheidspersoneel. In het verlengde hiervan heeft de overheid een beroep op APFA gedaan om in het kader van solidariteit gelijkwaardige kortingen toe te passen op de beloning van directie, personeel en raadsleden van APFA. Voorts zijn wij gevraagd om het bedrag gelijk aan deze inkorting over te maken op een speciale bankrekening bij de Centrale Bank van Aruba ten behoeve van het FASE fonds.

APFA is een zelfstandige stichting die de pensioentoezegging uitvoert die is gedaan aan ambtenaren, werknemers van overheidsbedrijven en werknemers van door de Land Aruba gesubsidieerde instellingen. Daarom is het in dit licht van de buitengewone omstandigheden van de COVID-19 crisis, niet onbegrijpelijk dat de overheid zich tot ook APFA heeft gericht met het verzoek tot het treffen van loonmaatregelen zoals ook in de overheidssector is gebeurd. Hoewel APFA niet als een overheidsinstelling wordt aangemerkt, hebben de directie, de Raad van Toezicht en het personeel van APFA op vrijwillige basis gehoor gegeven aan de oproep van de overheid.

Gedurende de periode van mei tot en met december zijn de volgende maatregelen doorgevoerd:

- 20% (effectief) inkorting op het salaris en secundaire arbeidsvoorwaarden van de directie;
- 12,6 (effectief) inkorting op het salaris en secundaire arbeidsvoorwaarden van het personeel;
- 20% inkorting op de vergoeding die aan de Raad van Toezicht wordt uitbetaald.

Voorts is er bezuinigd op het budget van training en opleiding, dienstreizen en personeelsactiviteiten.

Conform de financieringsafspraken stelt APFA jaarlijks de pensioenpremie vast op basis van de actuariële en bedrijfstechnische nota van het Pensioenreglement NPR 2014. Uitgangspunt voor het premiebeleid is de



premie die, uitgaande van de actuariële en solvabiliteitsvereisten van de Centrale Bank van Aruba, nodig is voor de reglementaire pensioenopbouw, de risicodekkingen voor de actieve deelnemers en de uitvoeringskosten in het lopende jaar. De gerealiseerde verlaging van de uitvoeringskosten in 2020 heeft zich daarom vertaald in een verlaging van de pensioenpremie met circa 10 basispunten. Het Land Aruba en de overige aangesloten werkgevers hebben hierdoor minder pensioenpremie moeten afdragen in 2020. De correcte gang van zaken zou zijn dat het Land Aruba de gerealiseerde besparing zelf namens APFA afstort in het FASE fonds.

Het bestuur onderschrijft het belang van kostenbeheersing en blijft een balans zoeken tussen het verstrekken van de optimale dienstverlening versus het beheersen van de uitvoeringskosten. De kwaliteit van onze dienstverlening aan deelnemers en werkgevers staat altijd voorop.



Verslag van de Raad van Toezicht

Verslag van de Raad van Toezicht

De directie van APFA heeft de jaarrekening en de daarbij behorende toelichtingen over het verslagjaar 2020, na controle door Deloitte Dutch Caribbean, aan de Raad van Toezicht (hierna: “de Raad”) voorgelegd. Conform artikel 16 lid 3c van de statuten van APFA heeft de Raad de jaarrekening, mede aan de hand van de door Deloitte Dutch Caribbean afgegeven controleverklaring, vastgesteld. Wij verklaren het eens te zijn met de gepresenteerde jaarrekening 2020, de bijbehorende toelichting en met het gestelde in het Bestuursverslag.

Toeziht

De Raad houdt volgens haar statutaire taak toezicht op het gevoerde beleid en beheer door de directie en op de algemene zaken binnen APFA waaronder een adequate risicobeheersing en een evenwichtige belangenbehartiging. De Raad richt zich bij de vervulling van haar taak op het belang van APFA en ziet erop toe dat APFA handelt ten behoeve van al haar belanghebbenden. De taken van de Raad bestaan uit hoofd- en bijzondere taken. Deze zijn vastgelegd in de statuten.

De Raad is verantwoordelijk voor de kwaliteit van haar eigen functioneren. De in verband hiermee opgestelde regels ten aanzien van de individuele en collectieve verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden van de Raad zijn nader beschreven in het Raadsreglement. Daarbij geldt dat in geval van strijdigheid tussen bepalingen in het Raadsreglement en bepalingen van de statuten, de laatste prevaleren.

De aan de Raad volgens de statuten opgedragen taken zijn in het verslagjaar tijdig en volledig uitgevoerd, wat heeft bijgedragen tot doelmatigheid van het toezicht. Om het toezicht te kunnen uitoefenen, is tijdige en betrouwbare managementinformatie noodzakelijk. De Raad heeft in 2020 opnieuw de beschikking gehad over onder andere de volgende rapportages:

- periodieke rapportages van de directie onder andere op het gebied van de beleggingen en de begroting;
- kwartaal performancerapportages van de fiduciaire manager;
- kwartaal compliance rapportages van de custodian;
- kwartaalrapportage van de afdeling beleggingen;
- kwartaalrapportages van bevindingen van de Internal Auditor;
- kwartaalrapportages van de Officer Riskmanagement;
- kwartaalrapportages van de Compliance Officer.

Raadsvergaderingen

Door de maatregelen die APFA heeft genomen tegen de verdere verspreiding van het COVID-19 virus, heeft de Raad vrijwel al haar vergaderingen in 2020 gehouden via video calls. De Raad heeft in het verslagjaar 13 vergaderingen gehouden (waaronder 7 vergaderingen met de Beleggingscommissie). Daarbij zijn onder andere de kwartaalrapportages besproken en goedkeuringen gegeven aan zaken waarvan de statutaire goedkeuring door de Raad is vereist. In de vergaderingen heeft de Raad zich laten informeren over vraagstukken die de (integere) bedrijfsvoering van APFA raken. Er is hierbij gebruik gemaakt van adviezen van de raadscommissies. Het opkomstpercentage van raadsleden voor de genoemde raadsvergaderingen en de mate waarin zij in deze vergaderingen participeerden, waren in 2020 – evenals in voorgaande jaren – zeer hoog.



Beleid en Compliance

De Raad toetst periodiek of de inhoud van de APFA Fondsdocumenten overeenkomt met de door wet- en regelgeving voorgeschreven kaders. De Raad voert deze taak uit door middel van het beoordelen en goedkeuren van de door de directie opgestelde en of gereviseerde Fondsdocumenten. In 2020 zijn de navolgende Fondsdocumenten goedgekeurd:

- Het Geschiktheidsbeleid
- Het Reglement van de Commissie van Beroep
- Het Reglement Beleggingscommissie
- De Klachten en Geschillenregeling
- Het Verkiezingsreglement
- Het Compliance Charter
- Het Internal Audit Charter
- Het Integriteitsbeleid
- Het Herbalanceringsbeleid
- Het Beloningsbeleid addendum directie
- Het Strategisch Plan 2021 - 2025

Commissies van de Raad

De Raad heeft in het verslagjaar goed gebruik gemaakt van de raadscommissies. De adviezen van deze commissies zijn door de Raad meegenomen in haar overwegingen bij de totstandkoming van de raadsbesluiten en in de adviezen aan de directie.

Een raadscommissie is in principe samengesteld uit leden van de Raad, maar ook externe deskundigen kunnen lid zijn van een commissie, zoals dat in de Commissie van Beroep en de Beleggingscommissie het geval is. Voor de samenstelling van de raadscommissies wordt verder verwezen naar bijlage D van dit jaarverslag.

Geschiktheid en zelfevaluatie

Op basis van het Geschiktheidsbeleid bevordert de Raad actief het niveau van de kennis, vaardigheden en professioneel gedrag van de individuele raadsleden en de Raad als collectief. Hierdoor streeft de Raad ernaar om de kwaliteit van het toezicht op goed niveau te houden. In 2020 hebben de raadsleden diverse opleidingen en trainingen (virtueel) gevolgd op het gebied van onder andere institutioneel vermogensbeheer, riskmanagement en governance.

De door de CBA Pension Fund Guidelines voorgeschreven zelfevaluatie van de Raad wordt jaarlijks in het derde kwartaal gehouden onder leiding van externe deskundigen. De in 2020 gesignaleerde verbeterpunten zijn verwerkt in een actieplan. Onderwerpen die in het verslagjaar naar voren kwamen, waren onder andere de on-boarding van nieuwe raadsleden en een nieuwe voorzitter in 2021 en het volgen van Permanente Educatie zodat de toezichthoudende- en adviserende rol efficiënt en effectief kan worden vervuld.

De Raad evalueert en beoordeelt ook het functioneren van de directeuren. De doelstelling en de daaraan verbonden prestatiecriteria worden vastgelegd in een prestatiecontract. De Raad wordt in dit traject ondersteund door de Belonings- en wervingscommissie, die gedurende 2020 periodieke beoordelingsgesprekken met de directeuren heeft gevoerd. De beoordeling van de directeuren over de door hen in 2020 geleverde prestaties heeft plaatsgevonden in het tweede kwartaal van 2021.



De Raad is van oordeel dat de directie van APFA als goed bestuur heeft gefunctioneerd en haar werk zorgvuldig en met grote ijver heeft gedaan. Gedurende de COVID-19 pandemie heeft de directie maatregelen getroffen om de gezondheidsrisico's voor de APFA medewerkers en bezoekers van het APFA gebouw zo klein mogelijk te houden. Daarnaast heeft de directie de Raad regelmatig en adequaat geïnformeerd over de consequenties van de COVID-19 pandemie voor APFA. De Raad is van mening dat de directie de juiste acties heeft ondernomen om de eerdergenoemde consequenties zo goed mogelijk te minimaliseren. De jaarplannen zijn - ondanks de pandemie- naar behoren uitgevoerd

Naleving gedragscode

Evenals andere APFA betrokkenen dienden de leden van de Raad de 'verklaring tot naleving gedragscode' af te geven. Alle raadsleden hebben deze verklaring ondertekend en vullen jaarlijks de vragenlijst in die behoort bij de Gedragscode. De Compliance Officer heeft naar aanleiding van de ingevulde vragenlijsten over 2020 geen bijzonderheden geconstateerd.

Honorering

De leden van de Raad ontvangen een vaste vergoeding voor hun werkzaamheden. In 2020 is de honorering niet gewijzigd en was als volgt: de voorzitter van de Raad ontvangt een vaste vergoeding van Afl. 51.000 op jaarbasis en de overige raadsleden ontvangen Afl. 42.000 op jaarbasis.

De Raad is van mening dat de huidige honorering in overstemming is met de doelstellingen van APFA en passend is gelet op de omvang en organisatie van APFA. De honorering staat in redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheid, de aan de functie gestelde geschiktheidseisen en het tijdsbeslag. De externe leden van de Commissie van Beroep en de Beleggingscommissie ontvangen ook een vergoeding voor hun lidmaatschap die naar de mening van de Raad marktconform is.

Uit solidariteit met haar belanghebbenden die door de COVID-19 pandemie financieel werden geraakt, heeft APFA op vrijwillig basis de beloningsmaatregelen toegepast die de Arubaanse overheid had opgelegd aan haar werknemers en de werknemers in de semipublieke sectiën. De vrijwillige keuze van APFA om de overheid te volgen betekende dat in de periode mei-december 2020 op de honorering van de leden van de Raad van Toezicht een korting werd toegepast van 20%.

Samenstelling van en wijzigingen in de samenstelling van de Raad en Raadscommissies

De Raad is samengesteld uit vijf leden waar van één wordt benoemd door de Minister van Financiën namens Land Aruba, twee leden namens de bij APFA aangesloten vakbonden en één lid namens de aangesloten ("Aangewezen") werkgevers. De Raad benoemt een onafhankelijk deskundige tot haar voorzitter.

De zittingstermijn van de heer G. Werleman – raadslid benoemd door de Vakbonden – expireerde in het najaar van 2020. Op basis van verkiezingen in februari 2021 is een opvolger door de Vakbonden benoemd onder voorbehoud van toestemming van de Centrale Bank van Aruba. Per 31 december 2020 heeft de heer Werleman zijn verlengde raadslidmaatschap voortijdig opgezegd in verband met persoonlijke redenen.

Op 18 juni 2021 is de heer A. Nemecek aangesteld als lid van de Raad van Toezicht. De heer Nemecek volgt de heer F.R. de Kort op, die na het vervullen van twee zittingstermijn, is afgetreden. De heer de Kort was gedurende zijn raadslidmaatschap tevens voorzitter van de Audit en Risk Management Commissie. In het kader van de afronding van de jaarrekening over het verslagjaar 2020 heeft de Raad besloten dat de heer de Kort, als extern lid, de voorzitterschap van de Audit en Risk Management Commissie tot 1 augustus 2021 zal blijven vervullen.



De zittingstermijn van mevrouw E.L. Farro – voorzitter van de Raad – is in februari 2021 verlengd tot 1 augustus 2021 dan wel totdat de aanstelling van haar opvolger is goedgekeurd door de Centrale Bank van Aruba.

In november 2020 werd de heer P.D.H. Menco benoemd tot lid van de Beleggingscommissie. De heer Menco heeft de heer P.A.C.M. Bless opgevolgd als één van de externe leden van de commissie.

Oordeel

Gezien de inhoud van de verstrekte documenten, de in de vergaderingen gegeven toelichtingen en antwoorden op vragen, is de Raad van oordeel dat de directie de aan haar toebedeelde taken goed en naar behoren heeft uitgevoerd op basis van een evenwichtig beleid.

De Raad is zich ervan bewust dat de effecten van de COVID-19 pandemie, directie en medewerkers van APFA voor extra uitdagingen hebben gesteld bij het dragen van verantwoordelijkheden en uitvoeren van werkzaamheden. De Raad is van oordeel dat desondanks directie en medewerkers van APFA de vele uitdagingen in 2020 voortvarend en met deskundigheid hebben omgezet in goede resultaten. De Raad is hen daarvoor dankbaar.

De Raad van Toezicht,

E.L. Farro, Voorzitter
I.M.M. Hernandez-Swaen
H.M.C. Beukenboom
A. Nemecek

8 juli 2021



Jaarrekening

Balans van APFA

na resultaatbestemming, in 1.000 Afl.

	Toelichting	2020	2019
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	9.571	9.748
Beleggingen			
Vastgoedbeleggingen	2	43.011	42.964
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	3.1	1.649.905	1.608.678
Financiële activa tegen reële waarde	3.2	1.387.087	1.273.095
		3.080.003	2.924.737
Vorderingen en overlopende activa			
Vorderingen uit pensioenactiviteiten	4	19.937	23.705
Vorderingen uit beleggingsactiviteiten	5	17.847	20.053
Liquide middelen	6	62.093	54.325
		99.877	98.083
Totaal activa		3.189.451	3.032.568
PASSIVA			
Eigen vermogen	7	465.092	369.547
Voorziening pensioenverplichtingen	8	2.699.387	2.650.709
Schulden en overige passiva	9	24.972	12.312
Totaal passiva		3.189.451	3.032.568

De bijbehorende toelichting vormt een integraal onderdeel van de jaarrekening.

Totaalresultaat van APFA

in 1.000 Afl.

	Toelichting	2020	2019
Baten			
Premiebijdragen	12	68.667	63.505
Beleggingsresultaten	13	205.761	272.710
Overige baten	14	784	1.682
Totaal baten		275.212	337.897
Lasten			
Wijziging voorziening pensioenverplichtingen	8	48.678	32.503
Pensioenuitkeringen	15	117.743	114.906
Pensioenuitvoeringskosten	16	13.671	13.015
Totaal lasten		180.092	160.424
Resultaat		95.120	177.473
Financiële baten en lasten		425	179
Totaalresultaat		95.545	177.652
'Other Comprehensive Income' (OCI)		-	-
Totaalresultaat inclusief OCI		95.545	177.652

De bijbehorende toelichting vormt een integraal onderdeel van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht van APFA

in 1.000 Afl.

	Toelichting	2020	2019
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Ontvangen premiebijdragen en inkoopsommen		77.192	64.276
Ontvangen duurtetoeslagen		43.856	45.187
Ontvangen interest en commissie		91.204	93.592
Overige beleggingsopbrengsten		1.636	1.896
Betaalde pensioenuitkeringen		-117.667	-114.489
Betaalde duurtetoeslagen		-41.053	-47.234
Betaalde pensioenuitvoeringskosten		-8.048	-14.415
		47.120	28.813
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Ontvangen interest, dividend en commissie	13	23.342	28.216
Gerealiseerde resultaten op beleggingen	13	52.354	16.530
Netto aankoop van beleggingen		-111.818	-66.048
Investeringen in materiële vaste activa	1	-385	-168
Betaalde brokerskosten	13	-2.845	-2.879
		-39.352	-24.349
Mutatie geldmiddelen		7.768	4.464
Saldo geldmiddelen per 1 januari	6	54.325	49.861
Saldo geldmiddelen per 31 december	6	62.093	54.325

De bijbehorende toelichting vormt een integraal onderdeel van de jaarrekening.



Toelichting behorende tot de jaarrekening

I Algemeen

Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba (APFA), gevestigd en kantoorhoudende te Seroe Blanco nr. 4 in Aruba, is opgericht op 29 april 2005. De Landsverordening privatisering APFA (LPA) gepubliceerd in het afkondigingsblad van Aruba AB 2005 no. 2 regelt o.a. de intrekking van de Landsverordening oprichting Algemeen Pensioenfonds (AB 1995 no. GT 28) en de overgang van de vermogensbestanddelen en het personeel van de publiekrechtelijke rechtspersoon Algemeen Pensioenfonds van Aruba naar APFA. Per Landsbesluit van 28 april 2005 werd besloten dat de LPA, met uitzondering van de artikelen 2, 6, 12 tot en met 18 en 22, eerste lid, onderdelen b, c en d, in werking trad met ingang van 29 april 2005.

APFA voert het Nieuw Pensioenreglement 2014 (NPR 2014) uit. Het NPR 2014 is een middelloonregeling met voorwaardelijke indexatie. Voor een gedetailleerdere uitleg over de pensioenregeling verwijzen wij naar bijlage A van dit jaarverslag.

APFA voert voor het Land Aruba de overgangsregeling NPR 2014 uit. De overgangsregeling NPR 2014 maakt voor voormalige deelnemers aan de Pensioenverordening Landsdienaren vervroegde pensionering mogelijk zonder dat het pensioen actuariael wordt verlaagd. Deze overgangsregeling wordt in tegenstelling tot de pensioenregeling op omslagbasis gefinancierd. Dit betekent dat op het moment van vervroegde pensioeningang van een rechthebbende, de bijbehorende kostendekkende koopsom aan APFA moet worden betaald. APFA vervult voor deze regeling uitsluitend een administratieve functie en houdt daarom voor deze regeling geen vermogen en geen voorziening aan.

Ook voert APFA voor SETAR de prepensioenregeling uit. Werknemers van SETAR die gebruik maken van deze regeling ontvangen een loongerelateerde uitkering ("prepensioenuitkering") met voortzetting van pensioenopbouw na ontslag als bedoeld in artikel 19 van het pensioenreglement. De prepensioenuitkering wordt tot het bereiken van de AOV-leeftijd van de rechthebbende uitgekeerd. Ook voor deze regeling vervult APFA uitsluitend een administratieve functie: de prepensioenuitkeringen worden door APFA aan de rechthebbenden uitbetaald en worden door APFA direct bij SETAR in rekening gebracht. APFA houdt daarom voor deze regeling geen vermogen en geen voorziening aan.

Tot slot voert APFA voor de aangesloten werkgevers de duurtetoeslagregeling en overige uitkeringen uit. Ook voor deze regeling vervult APFA uitsluitend een administratieve functie: de duurtetoeslaguitkeringen worden door APFA aan de rechthebbenden uitbetaald en worden door APFA direct bij de werkgevers in rekening gebracht. APFA houdt daarom voor deze regeling geen vermogen en geen voorziening aan.

Directie

APFA wordt in en buiten rechte vertegenwoordigd door de directie, bestaande uit minimaal twee en maximaal drie directeuren. Indien het rechtshandelingen betreft die een belang van Afl. 30.000 niet te boven gaan, wordt APFA vertegenwoordigd door iedere directeur afzonderlijk. Voor rechtshandelingen boven Afl. 30.000 wordt APFA door twee directeuren gezamenlijk handelend vertegenwoordigd.

De directie is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van het pensioenfonds, het optimaliseren van werkprocessen, de managementrapportage en het voorbereiden c.q. uitvoeren van het beleid. De wijze van besluitvorming en vastlegging van de bevoegdheden zijn opgenomen in de Statuten en nader uitgewerkt in een Directiereglement.



De directie heeft 45 keer vergaderd in het verslagjaar (2019: 30 keer). Daarnaast is de directie in verband met de coronacrisis herhaaldelijk bijeengekomen.

Raad van Toezicht

De directie staat onder toezicht van een Raad van Toezicht, bestaande uit vijf leden. De samenstelling van de Raad van Toezicht is gebaseerd op het principe van pariteit. Dit betekent dat de werkgevers en de werknemers ieder twee leden benoemen in de Raad van Toezicht. Deze vier leden stellen een onafhankelijke deskundige aan als voorzitter. De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor de duur van vier jaar. De leden kunnen eenmaal worden herbenoemd voor een periode van vier jaar.

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de directie en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Onderdeel van de taken van de Raad van Toezicht zijn o.a. het benoemen van de leden van de directie, het functioneren als adviseur en klankbord voor de directie en het goedkeuren van o.a. het pensioenreglement, het jaarverslag en het beleggingsbeleid. De wijze van besluitvorming en vastlegging van de bevoegdheden zijn opgenomen in de Statuten en nader uitgewerkt in een Raadsreglement.

De Raad van Toezicht heeft 13 keer vergaderd in het verslagjaar (2019: 13 keer). Bovendien heeft de Raad van Toezicht meermaals besprekingen gehad met de directie over de coronacrisis en de impact daarvan op het pensioenfonds.

De Raad van Toezicht wordt bijgestaan door de Audit- en Risk Management Commissie, Belonings- en Wervingscommissie, Commissie van Beroep en Beleggingscommissie.

Audit- en Risk Management Commissie

Deze commissie heeft een toezichthoudende functie op onder meer: de werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen, het toezicht op de naleving van de relevante wet- en regelgeving en gedragscodes, de financiële informatieverschaffing en het functioneren van de interne financiële verslaglegging en de naleving van aanbevelingen en opmerkingen van de interne controleur en externe accountants. In 2020 heeft de commissie 6 keer vergaderd (2019: 8 keer).

Belonings- en Wervingscommissie

Deze commissie ondersteunt de Raad van Toezicht bij de aanstelling van directeuren en het doen van een voorstel inzake hun bezoldiging, het jaarlijks vaststellen van de prestatiecriteria voor directeuren, de beoordeling van de realisatie hiervan en het opmaken van het remuneratierapport. In 2020 heeft de commissie 17 keer vergaderd (2019: 9 keer).

Commissie van Beroep

Deze commissie adviseert over geschillen tussen APFA en een werkgever, een deelnemer, een gewezen deelnemer, hun rechtverkriggende of een ander die naar het oordeel van de commissie in zijn rechten jegens APFA getroffen. Het betreft geschillen inzake fondsbesluiten die zijn genomen krachtens de Statuten en pensioenreglementen en die niet van algemene strekking zijn. In 2020 heeft de commissie niet vergaderd omdat er geen geschillen waren waarover de commissie moest adviseren (2019: 3 keer).

Beleggingscommissie

De taak van deze commissie is het adviseren van de Raad van Toezicht en het ondersteunen van de besluitvorming van de Raad van Toezicht op het gebied van het beleggingsbeleid. De beleggingscommissie toetst tevens of het beleggingsbeleid naar behoren wordt uitgevoerd en doet daarover ieder kwartaal verslag aan de Raad van Toezicht. In 2020 heeft de commissie 9 keer vergaderd (2019: 6 keer). Bovendien heeft de commissie in 2020 7 keer met de Raad van Toezicht vergaderd.



II Financiële positie

Continuïteitsparagraaf

Het bestuur is van mening dat er geen onzekerheid van materieel belang bestaat op grond waarvan gereede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden van het pensioenfonds. De dekkingsgraad kwam ultimo 2020 hoger uit dan het niveau van ultimo 2019. Uitgaande van de toereikende financiële positie heeft het fonds zelfs de pensioenen voor de eerste keer in 5 jaar geïndexeerd. Bovendien kan, indien er sprake is van een ontoereikende financiële positie van het fonds, op grond van artikel 41 van het pensioenreglement het sturingsmiddel van het korten (verlagen) van de opgebouwde en ingegane pensioenen en/of het verlagen van de toekomstige pensioenopbouw worden ingezet.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van het pensioenfonds.

Beoordeling financiële positie

APFA valt onder toezicht van de Centrale Bank van Aruba (CBA). Hiermee zijn het wettelijk kader, zoals vastgelegd in de Landsverordening Ondernemingspensioenfondsen, de actuariële richtlijnen van de CBA en de solvabiliteitsrichtlijnen van de CBA van toepassing op het fonds. De solvabiliteit van het pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad, die wordt gedefinieerd als de verhouding tussen de waarde van het pensioenvermogen (bezittingen minus kortlopende schulden minus openstaande vorderingen ouder dan 90 dagen) en de waarde van de voorziening pensioenverplichtingen.

De definitie van de bruto-dekkingsgraad is uitgedrukt in de volgende formule:

$$\text{bruto-dekkingsgraad} = \frac{\text{bezittingen} - \text{kortlopende verplichtingen}}{\text{voorziening pensioenverplichtingen}} \times 100\%$$

Teneinde te voorkomen dat de dekkingsgraad als gevolg van een waardedaling van de beleggingen op enig moment op een te laag niveau komt, dient het pensioenfonds tevens een weerstandsvermogen (*buffer*) aan te houden. Het aanhouden van een weerstandsvermogen komt tot uitdrukking in de netto-dekkingsgraad volgens de volgende formule:

$$\text{netto-dekkingsgraad} = \frac{\text{bezittingen} - \text{kortlopende verplichtingen} - \text{weerstandsvermogen}^*}{\text{voorziening pensioenverplichtingen}} \times 100\%$$

** De berekening van het weerstandsvermogen wordt nader toegelicht op pagina 48 van deze jaarrekening.*

Conform de solvabiliteitsrichtlijnen van de CBA dient zowel de bruto- als de netto-dekkingsgraad minimaal 100% te bedragen. Zowel de bruto-dekkingsgraad als de netto-dekkingsgraad van de NPR 2014-regeling liggen per 31 december 2020 hoger dan 100%. De aanwezige middelen zijn genoeg om de voorziening pensioenverplichtingen, zoals opgenomen in toelichting 8 van deze jaarrekening, volledig te dekken en ook om te voldoen aan de buffer die door de CBA wordt vereist om eventuele tegenvallende beleggingsresultaten op te vangen.



III Belangrijkste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en schattingswijzigingen

Presentatie en opstelling

APFA stelt zijn jaarrekening op in overeenstemming met de internationale grondslagen voor financiële verslaggeving (International Financial Reporting Standards, IFRS). De financiële verslagen zijn opgesteld op grond van de historische kosten conventie, waarbij de volgende activa en verplichtingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde en waarbij de waardeveranderingen in het resultaat worden verantwoord:

- Vastgoedbeleggingen (direct);
- Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde;
- De voorziening pensioenverplichtingen.

Verwijderen van de balans ('derecognition')

Een financieel actief wordt niet langer in de balans opgenomen indien het recht op de verwachte toekomstige kasstromen van het individuele actief is vervallen of is overgedragen en APFA alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het individuele actief heeft overgedragen.

Kritische schattingen ten aanzien van toegepaste "accounting policies"

Het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met IFRS vereist dat de directie (in)schattingen maakt die de in de jaarrekening en toelichting opgenomen bedragen kunnen beïnvloeden. Bij het opstellen van deze jaarrekening is gebruikgemaakt van schattingen en veronderstellingen die van invloed zijn op de gerapporteerde activa, passiva, baten en lasten. Dit is het geval bij het bepalen van de voorziening pensioenverplichtingen en bij de waardering van niet-beursgenoteerde beleggingen. Achteraf kan blijken dat de gehanteerde waarde afwijkt van de feitelijke waarde.

Er vonden in het boekjaar geen schattingswijzigingen plaats.

Vergelijkende cijfers

In het verslagjaar zijn geen vergelijkende cijfers aangepast.

Functionele en presentatievaluta

De posten in de jaarrekening worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin APFA zijn bedrijfsactiviteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in Arubaanse florin (Afl.); dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van APFA. De Arubaanse florin is gekoppeld aan de U.S. dollar tegen een vaste koers van 1 dollar = 1,79 Arubaanse florin.

Transacties, vordering en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum.

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend in de functionele valuta tegen de koers per balansdatum. Winsten en verliezen op wisselkoersen worden verwerkt via de staat van baten en lasten.

Niet-monetaire activa die volgens de verkrijgingsprijs worden gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum. Niet-monetaire activa die volgens de actuele waarde



worden gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op het moment waarop de actuele waarde werd bepaald.

Verandering in waarderingsgrondslagen en toelichtingen volgens IFRS

De International Accounting Standards Board (IASB) heeft gewijzigde standaarden en interpretaties uitgebracht, die met ingang van boekjaar 2020 van toepassing zijn.

- Wijziging in IFRS 3, *Business Combinations*.
- Wijziging in IAS 1 en IAS 8, *Definition of Material*.
- Wijziging in IFRS 9, IAS 39 en IFRS 7, *Interest Rate Benchmark Reform*.
- Wijziging in IFRS 16, *COVID-19 Rent Related Concessions*.
- *Amendments to References to the Conceptual Framework (Various Standards)*.

De activiteiten van het pensioenfonds in het kader van deze wijzigingen zijn zodanig dat deze wijzigingen geen (significante) invloed hebben gehad op het eigen vermogen en het resultaat van het fonds.

Het pensioenfonds heeft geen nieuwe standaarden, interpretaties en wijzigingen van bestaande standaarden die pas met ingang van boekjaar 2021 of later verplicht zijn vrijwillig vervroegd toegepast. De volgende standaarden en wijzigingen van bestaande standaarden zullen in de komende jaren worden ingevoerd:

- IFRS 17, *Insurance Contracts*.
- Wijziging in IFRS 17 en IFRS 4, *Insurance Contracts*.
- IFRS 3, *References to the Conceptual Framework*.
- Wijziging in IAS 16, *Proceeds before Intended Use*.
- Wijziging in IAS 37, *Onerous Contracts – Cost of Fulfilling a Contract*.
- Wijziging in IFRS 1, IFRS 9, IFRS 16, IAS 41, *Annual Improvements to IFRS Standards 2018-2020*.
- Wijziging in IAS 1, *Classification of Liabilities as Current or Non-current*.

Deze wijzigingen zullen naar verwachting geen impact hebben op het eigen vermogen en het resultaat van het fonds.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs en daarna op basis van componentenbenadering lineair afgeschreven gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht (zie ook 'bijzondere waardevermindering').

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten.

Uitgaven die gemaakt worden na de eerste verwerking worden als (onderdeel van) de kostprijs van het materieel vast actief verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het actief zullen toekomen aan de rechtspersoon en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. De boekwaarde van vervangen onderdelen wordt gedesinvesteerd. Alle overige kosten van herstel en onderhoud worden in de staat van baten en lasten verwerkt.



Op terreinen wordt niet afgeschreven. Op de overige activa wordt lineair afgeschreven tot een restwaarde van 10% over de volgende geschatte economische levensduur:

- Kantoorgebouw 10-30 jaar
- Inventaris 2-5 jaar

De ingeschatte restwaarde en economische levensduur worden op elke balansdatum beoordeeld en indien nodig gewijzigd. Een actief wordt direct afgewaardeerd naar de realiseerbare waarde indien de boekwaarde hoger is dan de ingeschatte realiseerbare waarde (zie ook 'bijzondere waardevermindering'). Baten of lasten die voortvloeien uit desinvesteringen worden in de staat van baten en lasten verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen van materiële vaste activa

Het pensioenfonds beoordeelt of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vastgoedbeleggingen

Vastgoedbeleggingen zijn onroerende zaken die worden aangehouden om huuropbrengsten of waardeveranderingen, of beide, te realiseren. Vastgoedbeleggingen, waaronder begrepen vastgoedbeleggingen in ontwikkeling, worden bij eerste verwerking tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs gewaardeerd en daarna tegen reële waarde. De invulling van deze reële waarde wordt gebaseerd op de taxatiewaarde in verhuurde staat, vastgesteld op basis van partieel roulerende taxaties, uitgevoerd door externe deskundigen. De taxatiewaarde wordt op elke balansdatum opnieuw door het pensioenfonds beoordeeld en indien nodig gewijzigd. Waardeveranderingen van vastgoedbeleggingen worden verwerkt in de staat van baten en lasten. Op vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven.

Financiële vaste activa

Het pensioenfonds classificeert haar financiële vaste activa in twee categorieën: financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde. Financiële beleggingen met een vaste inkoopwaarde en constant rendement tot de vervaldatum die zijn verworven om de pensioenverplichtingen of bepaalde onderdelen daarvan te matchen, worden geclassificeerd als "financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs". In deze categorie vallen o.a. lokale staats- en bedrijfsobligaties, onderhandse leningen, hypothecaire leningen en termijndeposito's.

Alle overige financiële beleggingen worden geclassificeerd als "financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde". Hieronder vallen o.a. aandelen en participaties aandelenfondsen, participaties staats- en bedrijfsobligatiefondsen, participaties indirect vastgoedfondsen, cash en overige.

Het fonds gaat geen directe transacties aan waarbij gebruik wordt gemaakt van short sales, leverage en/of derivaten zoals opties, futures of warrants. Binnen de onderliggende beleggingsstrategieën van de fiduciair



manager kan dit wel het geval zijn. Echter, APFA heeft duidelijke afspraken gemaakt hieromtrent en dit wordt dan ook gecontroleerd door de custodian.

Verwerking en waardering

Reguliere aan- en verkopen van financiële vaste activa worden verwerkt op de transactiedatum – de datum waarop het pensioenfonds de verplichting aangaat om het financiële instrument te kopen of te verkopen. Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde plus transactiekosten. Vervolgens wordt deze categorie gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (*'ultimate redemption value'*), gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige kasstromen, waarbij de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument wordt toegepast.

Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde en transactiekosten worden verwerkt in de staat van baten en lasten. Vervolgens wordt deze categorie opnieuw gewaardeerd tegen reële waarde.

- Voor aandelen-, obligatie- en indirect vastgoedfondsen wordt de beurswaarde van de beleggingen gehanteerd.
- Voor private equity wordt de reële waarde gebruikt zoals aangeleverd door de desbetreffende assetmanager.
- Voor aandelen die niet op actieve markten zijn genoteerd, wordt gebruikgemaakt van een waarderingmodel dat intern is ontwikkeld. Dit model wordt voor zover mogelijk geijkt met feitelijke transacties om ervoor te zorgen dat uitkomsten betrouwbaar zijn.

Waardeveranderingen van financiële activa tegen reële waarde worden verwerkt in de staat van baten en lasten. Dividendopbrengsten worden verantwoord in de staat van baten en lasten als opbrengsten uit beleggingen in het jaar waarin het recht op het dividend is ontstaan.

Bijzondere waardevermindering van financiële vaste activa

Het pensioenfonds beoordeelt op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn dat een financieel vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig is. Er is alleen sprake van een bijzondere waardevermindering als er objectief bewijs is van een of meer gebeurtenissen na de initiële verantwoording die invloed hebben op de verwachte toekomstige kasstromen van het individuele actief of de groep van activa waar dit betrouwbaar van kan worden ingeschat.

Bewijs van een bijzondere waardevermindering kunnen indicaties zijn dat de debiteuren of een groep van debiteuren financiële moeilijkheden ervaren, betalingsachterstanden van interest of aflossingen, de kans dat ze failliet worden verklaard of dat er andere financiële regelingen getroffen worden en of er aanwijsbaar lagere toekomstige kasstromen worden verwacht door bijvoorbeeld slechte economische omstandigheden.

Tegen reële waarde opgenomen financiële activa waarvoor waardeveranderingen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten worden niet onderworpen aan een toets op bijzondere waardeverminderingen. In de reële waarde van deze activa komen mogelijke bijzondere waardeverminderingen al tot uitdrukking.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Indien er sprake is van vaste rente voor bepaalde tijd, dan wordt de huidige effectieve rente gehanteerd. Het waardeverminderverslies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering



verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de staat van baten en lasten verwerkt.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa bestaan uit o.a. premievorderingen en duurtetoelagen, te vorderen eenmalige bijstorting en koopsommen, overige vorderingen en liquide middelen in de balans. Vorderingen staan onder vlottende activa indien ontvangst wordt verwacht binnen een jaar. Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vervolgens worden deze gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Reclassificatie

Eind 2014 heeft APFA een project bestandsopschoning opgestart met als doel om verschillen tussen het deelnemersbestand van APFA en de personeelsbestanden van de aangesloten werkgevers in kaart te brengen, te analyseren en op te lossen. Naast de volledigheidsccontrole zijn tevens de variabelen in de bestanden vergeleken op correctheid. Na het afronden van dit project tonen een aantal werkgevers een creditsaldo, dat op de balansdatum is gereclassificeerd vanuit de post 'vorderingen op werkgevers' naar 'schulden en overige passiva'.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas- en banksaldi en andere direct opvraagbare tegoeden met een oorspronkelijke looptijd van drie maanden of minder. Waardering geschiedt tegen nominale waarde.

Voorzieningen

In het algemeen wordt er in de balans een voorziening verwerkt wanneer er sprake is van een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting van APFA als gevolg van een gebeurtenis in het verleden en het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is. Indien het effect daarvan materieel is, worden de voorzieningen vastgesteld door de verwachte toekomstige kasstromen contant te maken met behulp van een disconteringsvoet die een afspiegeling is van de actuele markttransacties van de tijds waarde van geld en, indien nodig, van de specifieke risico's van de verplichting.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen (VPV) is berekend op basis van de contante waarde van de opgebouwde rechten (opgebouwde rechtenmethode) overeenkomstig de beschreven regels in de actuariële en bedrijfstechnische nota ABTN. Bij de berekening worden diverse aannames gedaan, onder meer inzake sterfte, rekenrente en kosten. De gebruikte aannames in verband met pensioen zijn gebaseerd op zo goed mogelijke inschattingen, rekening houdend met marges voor nadelige afwijkingen.

Voor de waardering van de VPV wordt uitgegaan van de volgende veronderstellingen:

Grondslagen	
Laatste mutatedatum	30 november 2020.*
Overlevingstafels	Aruba-tafels 2005-2014, gebaseerd op sterftewaarnemingen door het Centraal Bureau Statistiek Aruba. De tafel wordt toegepast in combinatie met fondsspecifieke ervaringssterfte en sterftetrend. Ervaringssterfte: vormgegeven door middel van leeftijdsafhankelijke correctiefactor. Voor mannen een procentuele correctie tot de leeftijd van 60 jaar van 92% en daarna lineair oplopend tot 100% bij leeftijd 100 en voor vrouwen een procentuele correctie tot de leeftijd van 60 jaar van 79% en daarna lineair oplopend tot 100% bij leeftijd 100.
Overlevingstafels	Sterftetrend: vormgegeven door middel van generatietafels. Voor het eerste jaar voor leeftijden 0 – 80 een sterftetrend gelijk aan 2% en voor leeftijden 80 – 100 neemt de sterftetrend lineair af naar 0%. Vervolgens neemt de sterftetrend voor de toekomst binnen 15 jaar lineair af naar 1%. En tot slot neemt de sterftetrend in de volgende 35 jaar lineair af naar 0%.
Rekenrente	4% voor voorwaardelijk geïndexeerde pensioenaanspraken en 4,5% voor niet-geïndexeerde aanspraken. De gehanteerde methodiek is conform de actuariële richtlijnen van de CBA.
Gehuwdheid	Voor (gewezen) deelnemers (uitruikbaar en niet-uitruikbaar): onbepaald partnersysteem gebaseerd op de Nederlandse CBS-partnergegevens van 2016. Voor gepensioneerde deelnemers: bepaald partnersysteem.
Latent wezenpensioen	3% opslag op de VPV van het latent nabestaandenpensioen voor (gewezen) deelnemers en degenen die een invaliditeitspensioen ontvangen.
Overlijdensuitkering	Ter dekking van de overlijdensuitkering wordt er prenumerando in vier termijnen gereserveerd.
Leeftijdsvaststelling	1 ^{ste} dag van de geboortemaand (voor iedere deelnemer).
Leeftijdsverschil	3-jaar leeftijdsverschil tussen man en vrouw (man ouder dan vrouw).
Kosten	2% opslag voor toekomstige uitvoeringskosten.

* Het pensioenfonds hanteert het beleid dat bestandsmutaties die door het fonds ontvangen zijn vóór 30 november worden verwerkt in het desbetreffende boekjaar; mutaties die later worden ontvangen worden verwerkt in het volgende boekjaar.

Bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen wordt geen rekening gehouden met toekomstige voorwaardelijke indexatie. Conform het beleid van APFA wordt de beslissing over eventuele toeslagverlening per 1 januari 2021 genomen na de vaststelling van de jaarcijfers over 2020.

Voor toekomstige arbeidsongeschikte deelnemers wordt ook geen voorziening aangehouden. De kosten van het direct laten ingaan van het bereikbaar ouderdompensioen vanaf invalidering en het uitkeren van een overbruggingspensioen tussen de datum van arbeidsongeschiktheid en de pensioenleeftijddeelnemers worden gedekt door een opslag voor arbeidsongeschiktheidsrisico in de premie.



APFA vervult voor de overgangsregeling NPR 2014, duurtetoeslagregeling en prepensioenregeling SETAR uitsluitend een administratieve functie en houdt daarom voor deze regelingen geen voorziening pensioenverplichtingen aan.

Schulden en overlopende passiva

Schulden worden geclassificeerd als kortlopend indien betaling binnen een jaar dient plaats te vinden. Schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde en na eerste verwerking tegen de geamortiseerde kostprijs.

Premiebatens

De premiebedragen worden verwerkt in het jaar dat de werkgevers melding hebben gemaakt van de deelnemers aan APFA. De pensioenpremie wordt jaarlijks door APFA vastgesteld op basis van de actuariële en bedrijfstechnische nota van het NPR 2014.

Boeterente

In de financieringsovereenkomsten met de werkgevers is overeengekomen dat indien de premiebijdragen niet tijdig worden voldaan, een jaarlijks boeterente is verschuldigd. Deze boeterente is gelijk aan de wettelijke rente die geldig is voor het lopende kalenderjaar. Indien de wettelijke rente lager is dan de vereiste actuariële rendementseis, dan wordt de boeterente op basis van de vereiste actuariële rendementseis in rekening gebracht.

Opbrengst beleggingen

Interest- en huuropbrengsten uit beleggingen worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Dividendopbrengsten uit beleggingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten als opbrengsten uit beleggingen in het jaar waarin het recht op het dividend is ontstaan. De gerealiseerde resultaten worden bepaald door van de verkoopprijs de kostprijs af te trekken. De kostprijs is gebaseerd op het 'eerst in, eerst uit'-beginsel (fifo). Ongerealiseerde resultaten worden veroorzaakt door waardeveranderingen van de effecten die niet verkocht zijn gedurende het boekjaar.

Lasten

Lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. De kosten voor het buitenlandse vermogensbeheer worden niet als pensioenuitvoeringskosten verantwoord, maar worden in mindering gebracht op het behaalde rendement in het buitenland. De kosten voor het binnenlandse vermogensbeheer worden wel verantwoord als pensioenuitvoeringskosten.

Pensioenregeling personeel

Het personeel van APFA heeft pensioentoezeggingen op basis van het NPR 2014, dat geadmistreerd wordt door APFA. Deze regeling is een multi-werkgeversregeling waarbij de activa en passiva van het fonds niet verder per werkgever kunnen worden gesplitst. Naar aanleiding hiervan wordt de regeling conform IFRS verwerkt als een toegezegde-bijdrageregeling.

Winstbelasting

APFA is een rechtspersoon die op basis van Artikel 2 Landsverordening Winstbelasting niet onderworpen is aan winstbelasting.



Schattingen van de reële waarde

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een oordeelsvorming en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld. Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingsniveaus.

- Niveau 1** Waardering op basis van beursgenoteerde prijs voor identieke activa.
De reële waarde van deze categorie is gebaseerd op beursgenoteerde prijzen per de balansdatum. Hieronder wordt verstaan dat deze prijzen direct en regelmatig beschikbaar zijn en deze prijzen zijn gebaseerd op daadwerkelijke en 'at arm's length'-transacties.
- Niveau 2** Waardering op basis van andere input dan niveau 1 die zichtbaar is (direct of indirect) met betrekking tot het actief.
De reële waarde van deze categorie is vastgesteld op basis van waarderingsmethodieken. Hierbij wordt zoveel mogelijk uitgegaan van zichtbare marktgegevens en zo min mogelijk van bedrijfsspecifieke schattingen. Wanneer alle significante input is gebaseerd op zichtbare marktgegevens, dan valt het actief in deze categorie. Indien dit niet het geval is, dan valt het actief onder niveau 3.
- Niveau 3** Waardering op basis van input die niet gebaseerd is op zichtbare marktgegevens.
De reële waarde van deze categorie wordt bepaald op basis van managementevaluatie met behulp van waarderingsmethodieken uitgaande van de 'purchase price' en waarbij wordt uitgegaan van bedrijfsspecifieke schattingen en rekening wordt gehouden met ontwikkelingen op de markt.
In deze categorie zijn ook financiële activa opgenomen waarvan de reële waarde gebaseerd wordt op de taxatiewaarde in verhuurde staat, vastgesteld op basis van partieel roulerende taxaties, uitgevoerd door externe deskundigen. is het overige deel van de reële waarde bepaald. Resultaten door wijziging in reële waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de beleggingen per waarderingsmethode.

Per 31 december 2020				
in 1.000 Afl.				
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Vastgoedbeleggingen	-	-	43.011	43.011
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde	1.308.232	-	78.855	1.387.087
	1.308.232	-	121.866	1.430.098
Per 31 december 2019				
Vastgoedbeleggingen	-	-	42.964	42.964
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde	1.203.205	-	69.890	1.273.095
	1.203.205	-	112.854	1.316.059



Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit alle liquide middelen, inclusief de middelen die aangehouden worden voor beleggingstransacties. Kasstromen in U.S. dollar zijn omgerekend tegen een vaste koers van 1 dollar = 1,79 Arubaanse florin.

Risicobeheer

Inleiding

De belangrijkste doelstelling van het fonds is het op lange termijn veiligstellen van de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten, alsmede het streven naar het toekennen van indexatie van de opgebouwde pensioenaanspraken van de actieven, de ingegane pensioenen en premievrije pensioenaanspraken. Om deze doelstelling te bereiken, is het van belang dat de beleggingsresultaten van het pensioenfonds op lange termijn, binnen aanvaardbare risico's, zo hoog mogelijk zijn.

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met verschillende risico's. Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen alsook op basis van de specifieke normen die door de CBA worden opgelegd. Het solvabiliteitsrisico is de combinatie van beleggingsrisico's en actuariële risico's.

- *Beleggingsrisico*

Conform de beleggingsstrategie houdt het fonds posities aan in een aantal financiële instrumenten, die zowel marktgenoteerde als niet-marktgenoteerde beleggingen betreffen. Als gevolg van de beleggingsactiviteiten wordt het fonds geconfronteerd met risico's gerelateerd aan de financiële instrumenten en de markt waarin het fonds actief is. De risico's die het fonds onderkent zijn (a) marktrisico, (b) kredietrisico, (c) liquiditeitsrisico, (d) concentratierisico en (e) kapitaalbeheer.

- (a) *Marktrisico*

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat o.a. het prijs(koers)risico, het valutarisico en het renterisico. Het beheer van het marktrisico heeft tot doel de marktriscopositie binnen aanvaardbare grenzen te houden teneinde een optimaal rendement te behalen.

- Prijs(koers)risico*

Het fonds loopt prijs(koers)risico over beleggingen die in de balans als 'financiële vaste activa met verwerking van waardeveranderingen via de staat van baten en lasten' zijn opgenomen. Hieronder vallen o.a. aandelen, participaties in aandelenfondsen, participaties in staats- en bedrijfsobligatiefondsen, alternatieve beleggingsfondsen en participaties indirect vastgoedfondsen. Het prijsrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen die veroorzaakt worden door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren die inherent zijn aan het beleggen in dit soort financiële activa.

Met betrekking tot de beheersing van het prijs(koers)risico bevatten de beleggingsrichtlijnen van het fonds onder meer bepalingen omtrent:

- De minimum- en maximumallocatie van de beleggingscategorie;
- De afwijkingen ('spreading') van de effecten t.o.v. de benchmarks;
- De maximale afwijking in duratie voor vastrentende waarden t.o.v. van de benchmark;
- Een minimale 'credit rating' voor vastrentende waarden, alsmede de additionele voorwaarden waaronder er een lager minimum kan gelden.



Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. De buitenlandse beleggingen van APFA behelzen beleggingsfondsen die zijn geadministreerd in U.S. dollar. De Arubaanse florin is gekoppeld aan de U.S. dollar. Echter, de afzonderlijke beleggingsfondsen kunnen beleggingen in vreemde valuta hebben anders dan in U.S. dollar. Afhankelijk van de beleggingsstrategie van deze afzonderlijke beleggingsfondsen en de kosten wordt het valutarisico al dan niet gehedged.

Renterisico

Renterisico is het risico dat fluctuaties – als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet – leiden tot ongewenste effecten op de balans en het resultaat. Bij APFA worden de pensioenverplichtingen niet gebaseerd op de marktrente, maar op een berekende ‘vaste’ rekenrente. In de richtlijnen van de CBA wordt aangegeven dat in beginsel een rekenrente van maximaal 4% gehanteerd mag worden. Bij regelingen zonder enige toezegging omtrent indexatie kan een hogere rekenrente worden toegepast. Tegen die achtergrond heeft APFA een eigen raamwerk ontwikkeld voor de vaststelling van de rekenrente. Dit raamwerk is gebaseerd op een interne risicovrije curve voor zowel de binnenlandse als de buitenlandse beleggingsportefeuille. De interne curve is het gewogen gemiddelde van de verwachte rendementen van de afzonderlijke beleggingscategorieën, waarbij de gewichten gebaseerd zijn op de actuele compositie van de totale beleggingsportefeuille. De berekende ‘vaste’ rekenrente is gelijk aan de discontovoet die de contante waarde van de pensioenverplichtingen verdisconteert tegen de interne curve.

Conform het rekenrentebeleid van APFA komt de rekenrente in het verslagjaar uit op 4,34% voor de voorwaardelijk geïndexeerde aanspraken en 4,49% voor de niet-geïndexeerde aanspraken. In overeenstemming met de richtlijnen van de toezichthouder, heeft APFA de rekenrente voor de geïndexeerde aanspraken gehandhaafd op 4%. Voor de niet-geïndexeerde aanspraken is de rekenrente naar boven afgerond op 4,5%.

De beleggingen in lokale vastrentende waarden worden geadministreerd op geamortiseerde kostprijs, waardoor het effect van het renterisico niet op de balans zichtbaar is. Leningen met een rente die niet gedurende de gehele looptijd vaststaat, leiden tot een kasstroomrenterisico. Van de totale onderhandse leningen per eind 2020 ad Afl. 801.141.000 (eind 2019: Afl. 768.544.000) had Afl. 302.203.000 (eind 2019: Afl. 286.272.000) een vaste rente voor bepaalde looptijd en Afl. 498.938.000 (eind 2019: Afl. 482.272.000) een vaste rente voor gehele looptijd. Indien de rente op leningen met een vaste rente voor bepaalde looptijd in het verslagjaar tien basispunten hoger/lager zou zijn geweest, met constant gebleven overige variabelen, zou het resultaat boekjaar Afl. 286.324 (2019: Afl. 263.438) hoger/lager zijn geweest als gevolg van de hogere/lagere renteopbrengsten op leningen met een vaste rente voor bepaalde looptijd.

De rente op de binnenlandse leningen varieert o.a. op basis van vraag en aanbod. Gezien het geringe handelsvolume wordt het rente-effect beperkt verdisconteerd in een marktprijs. Daarnaast zijn er geen mogelijkheden om het binnenlandse renterisico adequaat af te dekken.

De beleggingen in buitenlandse vastrentende waarden worden wel geadministreerd op marktwaarde. Het renterisico dat hierbij wordt gelopen is dat de waarde van de vastrentende beleggingen verslechtert als gevolg van rentestijgingen. Dit risico wordt gemitigeerd door de looptijd van deze vastrentende waarden te verkorten.

(b) Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die (obligatie)leningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst etc.

De beheersingsmaatregelen met betrekking tot het kredietrisico zijn onder meer als volgt:

- APFA belegt in gerenommeerde partijen waardoor dit risico in zekere mate beperkt wordt;
- Individuele beleggingen (binnenlandse markt) worden vooraf getoetst of zij voldoen aan de minimale solvabiliteitsratio's, current ratio's en debt service ratio's;
- De kredietwaardigheid van de onderhandse leningen wordt met behulp van een kredietscore geëvalueerd en actief gemonitord;
- Op de hypotheekaanvragen worden krediet- en risicoanalyses uitgevoerd conform het acceptatiebeleid;
- Leningsachterstanden worden gemonitord en er wordt zorg gedragen voor een adequate opvolging van incassering van gelden; en
- Door het eisen van voldoende zekerheden bij financieringen wordt het risico teruggebracht naar een beheersbaar niveau. De belangrijkste zekerheden voor leningen zijn hypotheekrecht op percelen, cessie van vorderingen en cessie van de rechten op roerende goederen en op inventaris.

De betalingsachterstanden van de (onderhandse en hypothecaire) leningen worden in de tabel hierna samengevat per 31 december.

in 1.000 Afl.	Onderhandse leningen 2020	Onderhandse leningen 2019	Hypothecaire leningen 2020	Hypothecaire leningen 2019
Leningen noch achterstallig noch voorzien	703.770	768.544	235.203	245.565
Leningen niet achterstallig doch (deels) voorzien	97.371	-	-	-
Leningen achterstallig doch niet voorzien	-	-	5.806	2.793
Leningen achterstallig en (deels) voorzien	-	-	5.166	3.422
	801.141	768.544	246.175	251.780
Voorziening voor oninbaarheid	-6.494	-	-659	-500
	794.647	768.544	245.516	251.280

De kredietwaardigheid van de onderhandse leningen wordt met behulp van een kredietscore jaarlijks geëvalueerd en actief gemonitord. Voor alle onderhandse leningen die op 1 november van een gegeven jaar een kredietscore hebben van *Substandard* of lager, wordt getoetst of er een voorziening voor oninbaarheid moet worden vastgesteld. De bepaling van de omvang van de voorziening is gebaseerd op het in kaart brengen van de totale lening en deze te vergelijken met de contante waarde van het onderpand, rekening houdend met kosten van uitwinning.

De voorziening voor oninbaarheid woninghypotheken wordt jaarlijks bepaald en geldt voor alle hypotheken die per jaareinde meer dan 90 dagen in achterstand zijn. De voorziening wordt per hypotheek berekend (totaal uitstaande schuld minus contante waarde van het onderpand) en de totale voorziening die getroffen wordt is de som van de voorziening per hypotheek.



De delinquency ratio (meer dan 30 dagen in achterstand) van de hypothecaire leningen en onderhandse leningen bedraagt respectievelijk 6,7% en 0% (2019: respectievelijk 4,1% en 0%). De belangrijkste zekerheden voor de onderhandse leningen (m.u.v. de overheidsleningen) zijn: hypotheekrecht op de panden en terreinen, cessie van de rechten op roerende goederen en op inventaris, cessie van vorderingsrechten en verpanding van aandelen.

(c) Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat het fonds niet over voldoende liquide financiële middelen beschikt om te voldoen aan de betalingsverplichtingen. Het liquiditeitsrisico is vooral zichtbaar in het niet tijdig kunnen voldoen van directe betalingsverplichtingen van het fonds. De directe betalingsverplichtingen van het fonds kunnen bestaan uit operationele kosten, pensioenuitkeringen en/of beleggingsverplichtingen. Het fonds maakt gebruik van een standaard kasstroommodel om dit risico te beheersen.

Daarnaast houdt het fonds een minimale kasreserve aan die is gebaseerd op het kunnen voldoen van twee (2) maanden aan pensioenuitkeringen en operationele kosten.

(d) Concentratierisico

Concentratierisico is het risico dat er een overmatige exposure is naar een type beleggingsinstrument, industriële sector, geografisch gebied en *one obligor*. Het fonds heeft concentratielimieten voor de beleggingsportefeuille vastgesteld om dit risico deels te mitigeren. Echter, het concentratierisico bij APFA is heel hoog omdat wettelijk is bepaald dat minimaal 60% van de voorziening pensioenverplichtingen belegd moet zijn in Aruba. Bovendien heeft de Centrale Bank van Aruba in het verslagjaar – ter bescherming van de deviezenvoorraad en daarmee de monetaire stabiliteit – deviezenrestricties uitgevaardigd, welke betrekking hebben o.a. transacties betreffende het uitgaande kapitaalverkeer.

Het aanbod van binnenlandse beleggingsmogelijkheden en de financiële gezondheid van bestaande binnenlandse beleggingen zijn erg afhankelijk van de economische ontwikkelingen in Aruba en de situatie van de overheidsfinanciën. Ultimo boekjaar bedroeg de exposure in overheidsbeleggingen 21,8% van het balanstotaal (ultimo 2019: 22,3%).

(e) Kapitaalbeheer

APFA belegt de ingelegde pensioenpremies om beleggingsopbrengsten te genereren. APFA hanteert het stelsel van kapitaaldekking, dat inhoudt dat het vermogen van het fonds te allen tijde voldoende dient te zijn om alle huidige en toekomstige pensioenen te kunnen betalen. Daarvoor beschikt de directie over een aantal beleidsinstrumenten: het premiebeleid, het beleggingsbeleid, het indexatiebeleid en het kortingsbeleid. De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten.

Binnen het financiële beleid wordt ook rekening gehouden met een buffer (weerstandsvermogen) om fluctuaties in het vermogen ten gevolge van (tegenvallende) beleggingsresultaten op te vangen. Ter bepaling van het weerstandsvermogen wordt de zogenoemde “asset-risk”-methode gehanteerd zoals voorgeschreven in de solvabiliteitsrichtlijnen van de CBA. De “asset-risk”-methode houdt in dat aan elke beleggingscategorie een risicofactor wordt toegewezen gerelateerd aan de risicograad van de beleggingen.

De hiernavolgende tabel toont de berekening van het weerstandsvermogen per ultimo 2020.

Beleggingscategorieën geldbedragen in 1.000 Afl.			Uitstaande saldo	Risico- factor	Weerstands- vermogen
Overheidsobligaties			815.662	0%	-
Bedrijfsobligaties	S&P	Moody's			
“Highest quality”	AAA	Aaa	68.669	1%	687
“High strong credit quality”	AA	Aa2	28.501	5%	1.425
“Upper medium grade quality”	A	A2	89.062	10%	8.906
“Medium & low grade quality”	BBB	Baa2	147.974	20%	29.595
“Lower quality”			85.481	100%	85.481 *
Termijndeposito's			180.000	0%	-
Hypothecaire leningen			245.516	2%	4.910
Leningen op schuldbekentenis			700.801	5%	35.040
Aandelen (gewone/preferente)			582.709	20%	116.542
Onroerend goed eigendom			43.011	10%	4.301
Onroerend goed participaties			92.616	10%	9.262
Te vorderen pensioenpremies (<= 90 dagen)			7.288	0%	-
Te vorderen van werkgever(s) uit anderen hoofde dan pensioenpremies (<= 90 dagen)			9.310	0%	-
Te vorderen beleggingsopbrengsten (≤90 dagen)			6.604	0%	-
Overige vorderingen en overlopende activa			1.895	0%	-
Gebouwen en terreinen			9.120	10%	912
Andere vaste bedrijfsmiddelen			451	35%	158
Liquide middelen			62.093	0%	-
Totaal			3.176.763		297.219

* Concentratielimiet <= 25% van de buitenlandse vastrentende portefeuille verspreid over verschillende fondsmanagers.

- **Actuarieel risico**

De pensioenverplichtingen worden in de tijd weergegeven door middel van een schatting van de toekomstige uitgaande kasstromen. Het verplichtingenrisico uit zich in de actuariële resultaten, indien de actuariële aannames en veronderstellingen niet overeenkomen met de werkelijkheid. Dit risico wordt gemitigeerd door het periodiek evalueren en zo nodig aanpassen van de rekenrente, de levensverwachting van de deelnemers of wijzigingen in invaliderings- en revalideringskansen.

COVID-19

Het pensioenfonds heeft in het verslagjaar te kampen met de gevolgen van de coronapandemie. Het bestuur heeft de volgende maatregelen getroffen om de gevolgen van de coronacrisis het hoofd te bieden:

- Per medio maart 2020 is een noodplan ingezet om de continuïteit van de bedrijfsvoering van het pensioenfonds te waarborgen;
- Om de positie van werknemers en deelnemers zo veel mogelijk veilig te stellen is het kantoor sinds medio maart gesloten voor het publiek voor een periode van 2½ maand. Daarna is vanwege de tweede golf van

besmettingen het kantoor wederom gesloten voor het publiek vanaf begin augustus. De medewerkers hebben gedurende de periode dat het kantoor gesloten was de dienstverlening vanuit huis verzorgd;

- De Raad is regelmatig en adequaat geïnformeerd over de ontwikkelingen van het fonds ten gevolge van de coronapandemie en de door de directie genomen maatregelen;
- Om de deelnemers die geraakt zijn door de crisis te ondersteunen heeft APFA een rentekorting van 50% aangeboden op de woninghypotheken en uitstel van betaling verleend voor de periode van mei tot en met december 2020. Op de woninghypotheken die verstrekt zijn aan het personeel is een gelijksoortige verlaging van de rente toegepast. De rentederving als gevolg van de verleende korting bedroeg ca. Afl. 4,9 miljoen;
- De voorziening voor oninbaarheid woninghypotheken is verhoogd met Afl. 0,6 miljoen in verband met een stijging van de delinquency ratio (meer dan 30 dagen in achterstand);
- Er is een kredietvoorziening van Afl. 6,5 miljoen getroffen in verband met een onderhandse lening aan een kredietnemer in de toerismesector. Deze sector is het hardst geraakt door de coronacrisis. Daarnaast zijn bij een aantal onderhandse leningen bepaalde kredietafspraken tijdelijk verruimd, zodat de kredietnemers beter konden inspelen op de plotseling veranderde omstandigheden;
- Twee taxateurs zijn benaderd om een advies uit te brengen over de impact van de coronacrisis op de waardering van vastgoedbeleggingen. Op basis van dit advies is een afwaardering van Afl. 3,7 miljoen geboekt op terreinen die APFA in bezit heeft.

De coronapandemie had ook grote gevolgen voor de internationale markten. In het eerste kwartaal kelderden de beurzen, maar in de maanden daarna was er sprake van sterk herstel dankzij onder meer de enorme steunpakketten van overheden en centrale banken en het vooruitzicht op een coronavaccin.

Het is nog niet in te schatten wat het eventuele (middel)lange termijn effect van de coronacrisis zal zijn op de financiële positie van het fonds. Het bestuur is evenwel van mening dat de impact van de coronacrisis in het verslagjaar niet materieel is.

Gevoeligheidsanalyse van de netto-dekkingsgraad voor wijzigingen in de actuariële en economische parameters. Veranderingen in de actuariële en economische parameters kunnen de schattingen significant beïnvloeden. De hiernavolgende tabellen tonen de gevoeligheid van de netto-dekkingsgraad bij een wijziging van de rekenrente en afwijking van het rendement.

Effect rekenrente

De gehanteerde rekenrente voor het vaststellen van de voorziening pensioenverplichtingen is een combinatie van 4,0% voor actieven en 4,5% voor degenen die per 31 december 2010 onder de Pensioenverordening Landsdienaren inactief waren.

Onderstaande tabel toont de effecten op de netto-dekkingsgraad (DG) indien de gehanteerde rekenrentes met 0,5% of 1,0% verlaagd zouden worden. In de bovenste regel van de tabel staat de netto-dekkingsgraad per ultimo 2020 (105,8%).

Gevoeligheidsanalyse DG	
Rekenrente	Netto-DG
4,0% & 4,5%	105,8%
3,5% & 4,0%	98,6%
3,0% & 3,5%	91,6%



Effect rendement

Voor het boekjaar 2020 is een verwacht beleggingsrendement van 4,7% begroot. In het verslagjaar is een nettorendement van 6,7% behaald op het pensioenvermogen.

De tabel hierna toont de effecten op de netto-dekkingsgraad indien in het verslagjaar het verwacht rendement van 4,7% was behaald in plaats van 6,7%. Daarbij worden ook de effecten op de netto-dekkingsgraad getoond bij een afwijking van het rendement met 5%.

Gevoeligheidsanalyse DG		
Rendement	Netto-DG	Afwijking t.o.v. Netto-DG ultimo 2020
9,7% (5% hoger)	109,1%	+3,3%-punt
4,7%	103,7%	-2,1%-punt
-/- 0,3% (5% lager)	98,6%	-7,2%-punt

Het effect van 1% extra rendement bedraagt circa 1 procentpunt op de netto-dekkingsgraad.

Verbonden partijen

Een verbonden partij is een partij die:

- a. Direct of indirect via een of meerdere tussenpersonen een relatie met de entiteit heeft waarin zeggenschap bestaat of onder gezamenlijke zeggenschap valt van de entiteit of een invloed van betekenis uitoefent op de entiteit of gezamenlijke zeggenschap uitoefent op de entiteit;
- b. Een geassocieerde deelneming is;
- c. Een joint venture is waarin de entiteit optreedt als deelnemer in de joint venture;
- d. Een sleutelpositie heeft in het management van de entiteit of haar moedermaatschappij;
- e. Deel uitmaakt van de nauwe familieleden van de fysieke personen aangeduid onder a) of d);
- f. Een pensioenfonds is van de entiteit of zijn verbonden partijen;
- g. Een bij de pensioenregeling aangesloten werkgever is.

APFA kent de volgende verbonden partijen:

- Stichting Onroerend Goed Aruba (SOGA): Tussen APFA en SOGA bestaat een relatie van verbonden partijen waarbij APFA één lid in de Raad van Toezicht van SOGA kan benoemen. APFA heeft een totaalbelang van 46,2% in vier (4) consortiumleningen die door de AIB Bank N.V. als consortiumleider verstrekt zijn aan SOGA. De leningen zijn gesloten onder reguliere condities. Voor een uiteenzetting van de transacties en balansen eind 2020 verwijzen wij naar de toelichting 3.1.2 in dit jaarverslag.
- 29 aangesloten werkgevers per ultimo 2020. Voor een specificatie verwijzen wij naar bijlage B van deze jaarrekening.
- Key management bestaande (op balansdatum) uit 8 personen die sleutelposities hebben in de directie van APFA en de Raad van Toezicht die toezicht uitoefent op het beleid van de directie van APFA.



- i. De vergoedingen voor key management bedroegen Afl. 1,4 miljoen in het huidig verslagjaar (2019: Afl. 1,3 miljoen). De vergoedingen voor key management tonen een stijging ondanks de doorgevoerde korting vanaf mei tot en met december 2020 van 20% op de beloning van de directie. De verklaring hiervoor is dat de directie in het najaar van 2019 is uitgebreid met een derde lid. Hierdoor is in 2019 niet het volle jaarsalaris van deze lid meegenomen.
Directie neemt deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van de voorwaarden in het pensioenreglement. De werkgeversbijdrage in 2020 bedroeg Afl. 116 duizend (2019: Afl. 92 duizend).
Leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vaste vergoeding per maand. Vanaf mei tot en met december 2020 is deze vergoeding ook ingekort met 20%.
- ii. Het bedrag aan woninghypotheken verstrekt aan directie bedroeg eind 2020 Afl. 1,5 miljoen (eind 2019: Afl. 1,5 miljoen).
- iii. Het bedrag aan persoonlijke leningen verstrekt aan directie bedroeg eind 2020 Afl. 86 duizend (eind 2019: Afl. 69 duizend).



IV Balans van APFA

(in 1.000 Afl.)

1 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit het kantoorgebouw, de inventaris en de bedrijfsauto's. Het kantoorgebouw is gevestigd op het eigendomsterrein van APFA te Seroe Blanco. De totale oppervlakte van dit terrein bedraagt 24.535 m², waarvan 10.000 m² wordt toegerekend tot het kantoorgebouw. Het overige deel van het terrein (14.535 m²) is opgenomen als vastgoedbelegging voor een bedrag van Afl. 1,4 miljoen.

Onderstaande tabel toont de mutaties en de boekwaardes van de materiële vaste activa aan.

	Kantoor- gebouw	Inventaris en bedrijfsauto's	Totaal 2020	Totaal 2019
Boekwaarde per 1 januari:				
Aanschafwaarde	17.546	7.466	25.012	24.844
Cumulatieve afschrijvingen	-8.161	-7.103	-15.264	-14.688
	9.385	363	9.748	10.156
Mutaties:				
Investeringen	118	267	385	168
Desinvesteringen	-	-88	-88	-
Afschrijvingen	-302	-162	-464	-496
Cumulatieve afschrijvingen desinvesteringen	-	70	70	-
Afschrijvingen verhuurd deel kantoorgebouw	-80	-	-80	-80
	-264	87	-177	-408
Boekwaarde per 31 december:				
Aanschafwaarde	17.664	7.645	25.309	25.012
Cumulatieve afschrijvingen	-8.543	-7.195	-15.738	-15.264
	9.121	450	9.571	9.748

2 Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen bestaan uit bedrijfsgebouwen, terreinen en projecten in uitvoering. APFA heeft twee panden in Aruba die verhuurd worden aan derden. De huurcontracten zijn gesloten voor een periode van respectievelijk 2 en 7 jaar en hebben een opzeggingstermijn van respectievelijk 3 en 6 maanden. De maandelijkse huurprijzen bedragen respectievelijk Afl. 29.385 en Afl. 20.930. Beide panden zijn gewaardeerd tegen marktwaarde op basis van taxatierapporten niet ouder dan 3 jaar.

Daarnaast heeft APFA dertien (13) terreinen in Aruba in zijn bezit. De terreinen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde op basis van taxatierapporten niet ouder dan 3 jaar.

Het verloop van de post vastgoedbeleggingen is als volgt:

	Bedrijfsgebouwen	Terreinen	Totaal 2020	Totaal 2019
Stand per 1 januari	5.132	37.832	42.964	39.317
Aankopen/ verkopen	-	4.267	4.267	-
Mutatie reële waarde	-	-3.675	-3.675	3.119
Activering (+)/deactivering (-) ontwikkelingskosten	-	-545	-545	528
Stand per 31 december	5.132	37.879	43.011	42.964

In de posten bedrijfsgebouwen en terreinen is een cumulatieve opwaardering voor Afl. 1,4 miljoen respectievelijk Afl. 11,5 miljoen inbegrepen.

3.1 Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs

In de onderstaande tabel zijn de financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs nader gespecificeerd.

	2020	2019
Arubaanse staatsobligaties	429.742	408.854
Onderhandse leningen	794.647	768.544
Hypothecaire leningen	245.516	251.280
Termijndeposito's	180.000	180.000
	1.649.905	1.608.678

Het pensioenfonds heeft de reële waarde van deze financiële activa per balansdatum berekend. Omdat er onvoldoende waarneembare en relevante marktgegevens zijn om een volledige waardering van deze financiële activa uit te voeren, is de reële waarde op basis van niet-waarneembare marktgegevens ingeschat. Voor de berekening is gebruik gemaakt van de discounted cashflow methode, waarbij de toekomstige kasstromen van het financieel actief contant zijn gemaakt tegen een 'passende' discontovoet. Als uitgangspunt is het 5-jaars gemiddeld rendement van Arubaanse staatsobligaties genomen, verhoogd met een risico-opslag voor het desbetreffende financieel actief.

In de onderstaande tabel zijn per beleggingscategorie de berekende reële waarde afgezet tegen de geamortiseerde kostprijs. Bij hantering van een 50 basispunten afwijkende discontovoet ligt de impact op de reële waarde tussen de 3 en 4% van deze berekende reële waarden.

	Reële waarde	Geamortiseerde kostprijs
Arubaanse staatsobligaties	427.289	429.742
Onderhandse leningen	807.049	794.647
Hypothecaire leningen	247.864	245.516
Termijndeposito's	180.000	180.000
	1.662.202	1.649.905



3.1.1 Arubaanse staatsobligaties

Het verloop van deze beleggingen is als volgt:

	2020	2019
Stand per 1 januari	408.854	436.475
Aankopen	21.162	100.250
Aflossingen	-	-127.618
Mutatie boekwaarde	-274	-253
Stand per 31 december	429.742	408.854

Hieronder volgt een specificatie van de Arubaanse staatsobligaties in de beleggingsportefeuille van APFA:

	Interest %	31 december 2020	31 december 2019
Vervaldatum binnen 1 jaar:			
• 16 december 2009 – 16 december 2021	6,50%	30.000	30.000
Vervaldatum na 1 jaar:			
• 28 december 2010 – 28 december 2022	5,25%	14.033	14.033
• 29 september 2011 – 29 september 2024	4,50%	3.750	3.750
• 21 december 2011 – 21 december 2024	5,45%	40.000	40.000
• 11 november 2011 – 11 november 2025	5,50%	45.000	45.000
• 22 juni 2011 – 22 juni 2023	5,15%	8.715	8.715
• 22 juni 2011 – 22 juni 2026	5,35%	4.543	4.543
• 22 juni 2011 – 22 juni 2026	5,35%	39.500	39.500
• 27 december 2012 – 27 december 2022	5,50%	23.760	23.760
• 20 juni 2013 – 20 juni 2026	5,50%	4.625	4.625
• 27 december 2013 – 27 december 2028	5,50%	38.755	38.755
• 27 september 2016 – 27 september 2026	4,75%	8.205	8.205
• 25 augustus 2017 – 25 augustus 2027	4,50%	18.000	18.000
• 15 juni 2018 – 15 juni 2033	5,75%	30.221	30.221
• 15 februari 2019 – 15 februari 2032	5,50%	57.305	57.457
• 15 februari 2019 – 15 februari 2033	5,75%	9.897	9.928
• 15 februari 2019 – 15 februari 2034	6,00%	32.244	32.362
• 29 september 2020 – 29 september 2027	5,30%	21.189	-
		399.742	378.854
		429.742	408.854

Per balansdatum is de credit rating van het Land Aruba BBB met 'stable outlook' volgens Standard & Poor's en BB met 'stable outlook' volgens Fitch Ratings.



3.1.2 Onderhandse leningen

Het verloop van deze beleggingen is als volgt:

	2020	2019
Stand per 1 januari	768.544	669.202
Verstrekingen	142.943	199.099
Ontvangen aflossingen	-110.346	-99.757
Voorziening voor oninbaarheid	-6.494	-
Stand per 31 december	794.647	768.544

Hieronder volgt een specificatie van de onderhandse leningen in de beleggingsportefeuille van APFA:

	Oorspr. looptijd	Interest	Hoofdsom	31-12-2020	31-12-2019
Lening u/g AIB Bank N.V. ("bulletpayment")	1-3 jaar	4,0%-5,0%	30.000	30.000	34.500
Lening u/g A.I.B. Vastgoed N.V.	22 jaar	6,25%	18.266	17.882	15.826
Lening u/g APA N.V. (consortiumlening AIB Bank N.V.)	18 jaar	5,0%	14.275	12.412	13.128
Lening u/g ASTEC N.V.	22 jaar	5,5%	48.107	42.388	42.990
Lening u/g Hilton Hotel (consortiumlening AIB Bank N.V.)	3-5 jaar	6,75%	97.371	97.371	81.027
Lening u/g Ritz Carlton Hotel Aruba (consortiumlening AIB Bank N.V.)	20 jaar	6,0%	107.547	98.922	97.177
Lening u/g Ritz Carlton Hotel Turks and Caicos (consortiumlening AIB Bank N.V.)	14 jaar	6,0%	53.700	46.809	27.521
Lening u/g Setar N.V.	7 jaar	5,25%-5,50%	30.110	4.301	8.603
Lening u/g Stichting Onroerend Goed Aruba (SOGA) (consortiumlening AIB Bank N.V.), een verbonden partij	27 jaar	6,5%-8,0%	171.087	159.023	161.498
Lening u/g Aruba Airport Authority N.V.	15 jaar	4,5%-5,0%	125.000	23.114	13.181
Leningen Land Aruba	5-35 jaar	4,75%-6,70%	313.597	268.919	273.093
				801.141	768.544

De bedragen in bovenstaande tabel zijn exclusief de voorziening voor oninbaarheid onderhandse leningen. Per balansdatum bedraagt deze voorziening Afl. 6,5 miljoen (2019: nihil).

De belangrijkste zekerheden voor de onderhandse leningen (m.u.v. de overheidsleningen) zijn: hypotheekrecht op de panden en terreinen, cessie van de rechten op roerende goederen en op inventaris, cessie van vorderingsrechten en verpanding van aandelen.

De leningen van Ritz Carlton Hotel Turks and Caicos en Aruba Airport Authority zijn nog niet volledig opgenomen. Per balansdatum dient nog Afl. 108,8 miljoen (2019: Afl. 152,7 miljoen) te worden opgenomen. De uitbetaling vindt plaats in termijnen volgens een opnameschema.



3.1.3 Hypothecaire leningen

Het verloop van deze beleggingen is als volgt:

	2020	2019
Stand per 1 januari	251.280	247.612
Verstrekingen	19.208	35.342
Ontvangen aflossingen	-24.813	-31.452
Voorziening voor oninbaarheid	-159	-222
Stand per 31 december	245.516	251.280

Per balansdatum bedraagt de voorziening voor oninbaarheid woninghypotheken Afl. 659 duizend (2019: Afl. 500 duizend).

De woninghypotheken worden verstrekt voor een periode van maximaal 35 jaar. Op basis van de contractuele aflossingsdata is het kortlopend deel (ontvangst < 1 jaar) ca. Afl. 13,9 miljoen.

APFA verstrekt woninghypotheken aan zijn personeel tegen een rentepercentage van 3,25% (2019: 3,25%) per jaar.

3.1.4 Termijndeposito's

Deze beleggingen bestaan uit termijndeposito's bij de lokale banken, inclusief het langlopend deel van de opgelopen interest (ontvangst >1 jaar). Onderstaande tabel geeft het verloop van deze post weer.

	2020	2019
Stand per 1 januari	180.000	220.000
Aankopen	35.000	130.000
Aflossingen	-35.000	-170.000
Stand per 31 december	180.000	180.000

De vervallperioden van de termijndeposito's worden als volgt gespecificeerd:

	31 december 2020	31 december 2019
Vervalperiode binnen 1 jaar	95.000	35.000
Vervalperiode tussen 1 à 2 jaar	85.000	145.000
Vervalperiode na 2 jaar	-	-
Totaal	180.000	180.000

De rente op de deposito's varieert tussen 1,50% en 4,95% per jaar (2019: tussen 2,00% en 4,95% per jaar).



3.2 Financiële activa tegen reële waarde

Deze beleggingen bestaan uit een portefeuille van o.a. aandelen en participaties aandelenfondsen, participaties staats- en bedrijfsobligatiefondsen, participaties indirect vastgoedfondsen, cash en overige. Onderstaande tabel geeft het verloop van deze beleggingen weer.

	2020	2019
Stand per 1 januari	1.273.095	1.107.110
Aankopen	258.789	109.645
Verkopen	-198.414	-79.514
Herwaardering tegen actuele waarde	53.617	135.854
Stand per 31 december	1.387.087	1.273.095

In de onderstaande tabel zijn per beleggingscategorie de marktprijzen afgezet tegen de kostprijs (verkrijgingsprijs).

	Marktwaaarde	Verkrijgingsprijs
Aandelen en participaties aandelenfondsen	582.710	407.694
Participaties staats- en bedrijfsobligatiefondsen	711.762	651.475
Participaties indirect vastgoedfondsen	92.615	89.420
Totaal	1.387.087	1.148.589

4 Vorderingen uit pensioenactiviteiten

	31 december 2020	31 december 2019
Vorderingen op werkgevers (1)	6.531	9.006
Vorderingen op (gewezen) deelnemers (2)	4.566	5.723
Overige vorderingen (3)	8.840	8.976
Totaal	19.937	23.705

(1) De vorderingen op werkgevers bestaan uit de nog af te dragen pensioenpremies (werknemers- en werkgeversdeel), de individuele inkoopsummen voor extra pensioen en de in de betaalbaar gestelde pensioenen inbegrepen duurtetoelagen. In deze post is tevens boeterente inbegrepen, die op grond van de pensioen- en financieringsovereenkomsten is verschuldigd bij een niet tijdige betaling van pensioenpremies.



Het verloop van de vorderingen op werkgevers is als volgt:

	2020	2019
Stand per 1 januari	9.006	6.814
Bij:		
Werknemersbijdragen	14.743	13.789
Werkgeversbijdragen	54.166	49.463
Buitengewone bijdragen	408	456
Duurtetoeslagen en overige componenten	41.053	47.234
Inkoopsommen	-	151
Boeterente	573	562
	110.943	111.655
Af:		
Ontvangsten	-119.676	-108.902
Voorziening voor oninbaarheid	-570	-561
	-120.246	-109.463
Stand per 31 december	-297	9.006
Reclassificatie creditsaldo werkgevers *	6.828	-
Stand per 31 december (na reclassificatie)	6.531	9.006

* Voor een toelichting op de reclassificatie creditsaldo werkgevers verwijzen wij naar hoofdstuk 'Reclassificatie' bij de grondslagen in deze jaarrekening.

Per balansdatum bedraagt de voorziening voor oninbaarheid premiedebiteuren Afl. 6,3 miljoen (2019: Afl. 5,7 miljoen).

- (2) De post vorderingen op (gewezen) deelnemers bestaat uit de nog in te houden buitengewone bijdragen van enerzijds een groep deelnemers door de werkgevers, en anderzijds een groep gepensioneerden. De premieafdracht vindt maandelijks plaats. De specificatie van deze post is als volgt:

	31 december 2020	31 december 2019
Buitengewone bijdragen actieve deelnemers	1.667	2.282
Buitengewone bijdragen gepensioneerde deelnemers	2.899	3.441
	4.566	5.723

- (3) De overige vorderingen bestaan uit de nog door de werkgevers te betalen eenmalige bijstorting in het NPR 2014 en koopsommen voor vervroegde pensionering uit hoofde van de overgangsregeling NPR 2011/2014 en Prepensioenregeling SETAR. De specificatie van deze post is als volgt:

	31 december 2020	31 december 2019
Eenmalige bijstorting aangesloten werkgevers	1.704	1.666
Koopsommen vervroegde pensionering	7.136	7.280
Prepensioenregeling SETAR	-	30
	8.840	8.976

Het verloop van de post koopsommen vervroegde pensionering is als volgt:

	2020	2019
Stand per 1 januari	7.280	6.625
Inkoopsommen, inclusief boeterente	755	655
Ontvangsten	-876	-
Voorziening voor oninbaarheid	-23	-
	-144	655
Stand per 31 december	7.136	7.280

5. Vorderingen uit beleggingsactiviteiten

	31 december 2020	31 december 2019
Te vorderen i.v.m. beleggingen (1)	15.952	17.814
Overige vorderingen (2)	1.895	2.239
	17.847	20.053

- (1) De vorderingen in verband met beleggingen zijn als volgt te specificeren:

	31 december 2020	31 december 2019
Te vorderen interest staatsobligaties	8.496	8.198
Te vorderen interest deposito's	4.327	4.327
Te vorderen interest / provisie onderhandse leningen	3.134	5.153
Te vorderen interest woninghypotheken	1.648	1.310
Voorziening voor oninbaarheid woninghypotheken	-1.648	-1.310
Te vorderen huur / utiliteiten verhuur panden	-5	136
	15.952	17.814



(2) De overige vorderingen zijn als volgt te specificeren:

	31 december 2020	31 december 2019
Persoonlijke leningen APFA-personeel	781	894
Rekening-courant Algemeen Pensioenfonds Curaçao (APC)	525	525
Overige	589	820
	1.895	2.239

De personeelsleningen worden verstrekt tegen een rentepercentage van 4,25% (2019: 4,25%) per jaar voor een periode van maximaal 6 jaar. Op basis van de contractuele aflossingsdata is het kortlopend deel (ontvangst < 1 jaar) ca. Afl. 170 duizend.

De post rekening-courant Algemeen Pensioenfonds Curaçao (voorheen Algemeen Pensioenfonds Nederlandse Antillen) betreft een rechtstreeks belang van APFA in het Jan Thiel terrein te Curaçao. Deze vordering vloeit voort uit de boedelscheiding Nederlandse Antillen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar 'Niet uit de balans blijvende vorderingen en verplichtingen' in dit jaarverslag.

6 Liquide middelen

Alle onder liquide middelen gerubriceerde tegoeden zijn direct opeisbaar. APFA heeft 'call-accounts' bij RBC Royal Bank Aruba N.V., Aruba Bank N.V. en Caribbean Mercantile Bank N.V. die rentedragend zijn. Van de liquide middelen is Afl. 37,1 miljoen (2019: Afl. 29,3 miljoen) bestemd voor beleggingstransacties.

7 Eigen vermogen

Het totaalresultaat van het boekjaar 2020 is toegevoegd aan de algemene reserve. De tabel hierna geeft het verloop van het eigen vermogen weer.

	2020	2019
Stand algemene reserve per 1 januari	369.547	191.895
Toevoeging (+)/onttrekking (-) totaalresultaat	95.545	177.652
Stand algemene reserve per 31 december	465.092	369.547

Conform de solvabiliteitsrichtlijnen van de CBA dient het eigen vermogen van het pensioenfonds minimaal gelijk te zijn aan het weerstandsvermogen. In de tabel hierna is het aanwezige eigen vermogen afgezet tegen het vereiste weerstandsvermogen.

	31 december 2020	31 december 2019
Aanwezige algemene reserve	465.092	369.547
Vereiste weerstandsvermogen volgens risicomodel CBA	297.219	280.756
Vermogenoverschot	167.873	88.791



8 Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen (VPV) is vastgesteld op basis van de in de ABTN geformuleerde reserveringsmethode en verzekeringstechnische grondslagen. Onderstaande tabel geeft het verloop van de VPV weer.

	2020	2019
Stand per 1 januari	2.650.709	2.618.206
Premie voor aftrek premiekorting	56.502	56.004
Kostenaandeel premies	-12.096	-11.272
Interest toevoeging pensioenverplichtingen	108.702	106.866
Ottrekking voor pensioenuitkeringen	-118.431	-115.408
Indexering*	9.391	-
Resultaat op premie, sterfte, arbeidsongeschiktheid, overige technische grondslagen (behoudens interest) en mutaties	4.610	-3.687
	48.678	32.503
Stand per 31 december	2.699.387	2.650.709

* In 2020 heeft het fonds voor de eerste keer in 5 jaar een indexatie toegekend voor actieve deelnemers van 0,65% en voor inactieve deelnemers van 0,32% (de helft).

De samenstelling van de VPV per deelnemerscategorie is als volgt:

	31 december 2020	31 december 2019
Actieven	1.120.986	1.104.765
Premievrijen	108.565	95.040
Pensioentrekkenden – ouderdompensioen	1.329.299	1.318.373
Pensioentrekkenden – weduwen-/wezenpensioen	137.770	130.267
Pensioengerechtigden – invaliditeitspensioen	13.286	13.646
	2.709.906	2.662.091
Af: saldering weduwen-/wezenpremie PVL-gepensioneerden	-10.519	-11.382
	2.699.387	2.650.709



De verplichting in verband met de toekomstige in te houden weduwen-/wezenpremie (WWP) op de PVL-gepensioneerden is extracomptabel vastgesteld. Om deze reden is gekozen om deze verplichting apart te presenteren. De tabel hierna geeft het verloop van dit component weer.

Verloop saldering toekomstige in te houden WWP	2020	2019
Stand per 1 januari	-11.382	-12.231
Benodigde interest	-502	-541
Risicopremie overlijden	-415	-411
Door overlijden vrijgevallen	447	414
Verwachte WWP-inhoudingen	1.333	1.387
Stand per 31 december	-10.519	-11.382

Voor een toelichting op de actuariële veronderstellingen verwijzen wij naar de grondslagen en gevoeligheidsanalyse in dit jaarverslag.

9 Schulden en overige passiva

	31 december 2020	31 december 2019
Belastingen en sociale lasten	559	483
Hypotheekgelden in depot	4.688	4.005
Vooruit ontvangen verzekeringspremies van hypotheekklanten	3.451	4.231
Crediteuren	1.394	1.303
Uitgestelde betalingen i.v.m. beleggingen	1.950	-
Vooruitontvangen bedragen i.v.m. pensioenactiviteiten	3.891	-
Creditsaldi aangesloten werkgevers	6.828	-
Overige schulden	2.211	2.290
	24.972	12.312

10 Niet in de balans opgenomen activa en niet in de balans opgenomen verplichtingen

Niet in de balans opgenomen activa

Ingevolge de "Onderlinge Regeling Splitsing Gouvernements-Werkliedenpensioenfonds van de Nederlandse Antillen" (voortvloeiende uit de status aparte van Aruba per 1 januari 1986) is er een afrekening geweest op basis van de boekwaarde (waarderingsprijs zoals opgenomen in de boedelbalans) van de terreinen gelegen op Curaçao en Aruba (respectievelijk toegewezen aan Algemeen Pensioenfonds Nederlandse Antillen en APFA). Eveneens is er afgesproken dat indien de terreinen worden verkocht, een verrekening zal plaatsvinden tussen APFA en APC (voormalig APNA) voor het meerdere bedrag ontvangen boven de boekwaarde (inclusief eventuele rentevergoeding) volgens de in de Onderlinge Regeling overeengekomen verdeelsleutel.

APFA heeft recht (20,427785%) op een gedeelte van de meerdere opbrengst van de kavels van het Jan Thiel terrein te Curaçao. Het terrein is eigendom van APC en momenteel is niet bekend wat het bedrag zal zijn dat



APFA zal ontvangen uit de verkoopopbrengst van deze kavels. Aan de hand van de jaarlijkse verkooptransacties wordt het aandeel achteraf vastgesteld en afgerekend. Tot en met 31 december 2020 heeft APFA een totaal van Afl. 11,4 miljoen ontvangen uit de verkoop van de kavels (tot en met 31 december 2019: Afl. 11,4 miljoen).

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Naast de in paragraaf 3.1.2 toegelichte bedragen die ultimo het boekjaar nog moeten worden opgenomen onder de onderhandse leningen, bedragen de niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen uit hoofde van toegezegde toekomstige investeringen in private equity fondsen en maatschappijen Afl. 3,3 miljoen.

11 Gebeurtenissen na balansdatum

Principeakkoord overname pensioenaanspraken en -rechten

Per de datum van dit jaarverslag is er een principeakkoord bereikt over de overname van de pensioenaanspraken en - rechten van een lokaal pensioenfonds door APFA. Dit pensioenfonds voert de pensioenregeling uit van één werkgever. De toekomstige pensioenopbouw van de werknemers van deze werkgever zal vanaf de overdrachtsdatum ook worden ondergebracht bij APFA. Om de overname c.q. overdracht te kunnen formaliseren moet nog toestemming worden verkregen van de aandeelhouder van de betreffende werkgever.



V Staat van baten en lasten van APFA

(in 1.000 Afl.)

12 Premiebijdragen

	2020	2019
Werknemersgedeelte	14.743	13.789
Werkgeversgedeelte	54.166	49.463
Buitengewone bijdragen	-242	253
	68.667	63.505

De reguliere pensioenpremie (werknemers- en werkgeversgedeelte) is berekend op basis van de actuariële en financiële uitgangspunten, toegelicht in hoofdstuk 'Premiebatens' bij de grondslagen in deze jaarrekening.

De buitengewone bijdragen betreffen de premie gerelateerd aan de ingekochte pensioenjaren onder de PVL.

13 Beleggingsresultaten

	2020	2019
Vastgoedbeleggingen:		
Verhuur panden	360	606
Herwaardering (+)/afwaardering (-) terreinen	-3.675	3.119
Verkoopresultaten terreinen	-	-
Directe onderhoudskosten, verzekeringen en belastingen	-326	-466
	-3.641	3.259
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs:		
Arubaanse staatsobligaties	22.333	23.669
Termijndeposito's	7.164	5.623
Onderhandse leningen	49.446	47.679
Woninghypotheken	11.061	16.173
Ottrekking (+)/toevoeging (-) kredietvoorzieningen	-7.015	-548
Vermogensbeheerkosten	-271	-1.017
	82.718	91.579



	2020	2019
Subtotaal beleggingsresultaten:	79.077	94.838
Financiële activa tegen reële waarde:		
Gerealiseerde resultaten aandelenfondsen, alternatieve beleggingen, indirect vastgoedfondsen en private equity	43.086	11.721
Gerealiseerde resultaten staats- en bedrijfsfondsen, cash en overige	9.268	4.809
Ongerealiseerde resultaten aandelenfondsen, alternatieve beleggingen, indirect vastgoedfondsen en private equity	23.548	99.746
Ongerealiseerde resultaten staats- en bedrijfsfondsen, cash en overige	30.068	36.108
Interest, dividend en overige	23.342	28.216
Vermogensbeheerkosten	-2.845	-2.879
	126.467	177.721
Overige:		
Opbrengsten verhuurd deel kantoorgebouw	297	231
Afschrijvingen verhuurd deel kantoorgebouw	-80	-80
	217	151
	205.761	272.710

14 Overige baten

	2020	2019
Boeterente op vorderingen uit pensioenactiviteiten	593	562
Ottrekking (+)/toevoeging (-) voorziening voor oninbaarheid	-593	-561
Koopsommen extra dienstjaren/vervroegd pensionering	734	807
Saldo waardeoverdrachten	-	720
Overige	50	154
	784	1.682

In het verslagjaar hebben 9 deelnemers van het Land Aruba gebruik gemaakt van de overgangsregeling NPR 2014 (2019: 10 deelnemers).



15 Pensioenuitkeringen

	2020	2019
Ouderdomspensioen	104.608	102.291
Nabestaandenpensioen	11.464	10.885
Invalideitpensioen	964	944
Overlijdensuitkering	469	488
Afkoop van premievrije aanspraken	238	298
	117.743	114.906

In het verslagjaar hebben 6 deelnemers een verzoek tot afkoop van premievrije aanspraken wegens emigratie ingediend (2019: 5 deelnemers).

16 Pensioenuitvoeringskosten

	2020	2019
Personeelskosten (1)	7.613	8.092
Kantoorkosten (2)	876	854
Huisvestingskosten (3)	774	860
Algemene kosten (4)	3.944	2.714
Afschrijvingskosten	464	495
	13.671	13.015

De afschrijvingskosten staan toegelicht in het hoofdstuk 'Materiële vaste activa'.

(1) De personeelskosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2020	2019
Salarissen (inclusief sociale lasten)	6.591	6.936
Pensioenlasten	548	513
Overige personeelskosten	474	643
	7.613	8.092

Per 31 december 2020 bedroeg het aantal personeelsleden 48 (31 december 2019: 49). De lagere personeelskosten zijn grotendeels toe te schrijven aan de doorgevoerde loonmaatregelen. Voor een nadere uiteenzetting van deze maatregelen verwijzen wij naar het bestuursverslag in deze jaarrekening.



(2) De kantoorkosten worden als volgt gespecificeerd:

	2020	2019
Telefoon- en internetverbinding	139	123
Kantoor- en computerbenodigdheden	512	549
Overige kantoorkosten	225	182
	876	854

(3) De huisvestingskosten worden als volgt gespecificeerd:

	2020	2019
Onderhoud kantoorgebouw	255	271
Elektra en waterverbruik	296	366
Overige huisvestingskosten	223	223
	774	860

(4) De algemene kosten worden als volgt gespecificeerd:

	2020	2019
Vergoeding, trainingskosten en externe ondersteuning Raad van Toezicht, een verbonden partij	555	415
Professionele dienstverlening inzake jaarrekening	295	328
Overige professionele dienstverlening	2.822	1.474
Overige algemene kosten	272	497
	3.944	2.714

De hogere kosten van professionele dienstverlening zijn grotendeels toe te schrijven aan de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor het project Burubundo. Deze kosten zouden geactiveerd worden wanneer APFA het terrein in eigendom verkrijgt. Omdat dit project waarschijnlijk geen doorgang zal vinden, zijn de kosten ineens verwerkt ten laste van het resultaat in 2020.



Actuariële verklaring

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba (APFA) is aan Aon Nederland cv de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring over het boekjaar 2020.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van de Directie van APFA.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

De accountant van het Pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor de oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

De door APFA verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik onder meer onderzocht of de technische voorzieningen op prudente grondslagen zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het Pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het Pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen ten aanzien van de pensioenregeling kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het Pensioenfonds.

De voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld op basis van de "Richtlijnen met betrekking tot bedrijfseconomisch toezicht" en de daarvan onderdeel uitmakende "Actuariële Richtlijnen", welke de CBA heeft opgesteld voor ondernemingspensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De voorziening pensioenverplichtingen van APFA is per 31 december 2020 becijferd op Afl. 2.699.387 duizend en is overeenkomstig de in de ABTN beschreven rekenregels en uitgangspunten vastgesteld. De voorziening pensioenverplichtingen als geheel is op prudente grondslagen berekend.

Het vermogen van APFA is op de balansdatum voldoende ter dekking van de pensioenaanspraken en het weerstandsvermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie van APFA is naar mijn mening voldoende, omdat de netto dekkingsgraad hoger is dan 100%.

Rotterdam, 8 juli 2021

was getekend op origineel ("APFA - actuariële verklaring boekjaar 2020 getekend.pdf")

Drs. A.G.M. den Hartogh, AAG
Verbonden aan Aon Nederland cv



Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de Directie en de Raad van Toezicht van Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening, zoals opgenomen op bladzijde 29 tot en met 67 in het bijgaand gewaarmerkte jaarverslag, voor het boekjaar eindigend op 31 december 2020 van Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba ("de Stichting") te Aruba gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba op 31 december 2020 en van het resultaat en de kasstromen over 2020 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards.

De jaarrekening bestaat uit:

1. balans van APFA per 31 december 2020;
2. totaalresultaat van APFA over 2020;
3. kasstroomoverzicht van APFA over 2020; en
4. de toelichting behorende tot de jaarrekening met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met de International Standards on Auditing (ISA's). Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie '*Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*'. Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de *Code of Ethics* (CoE) van de *International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA)*. Verder hebben wij voldaan aan de overige vereisten van de CoE. Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking gehanteerde rekenrente bij het bepalen van de voorziening voor pensioenverplichtingen

Wij vestigen de aandacht op de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zoals opgenomen in de toelichting op de jaarrekening waarin de gehanteerde rekenrente bij het bepalen van de voorziening voor pensioenverplichtingen wordt toegelicht. De gehanteerde rekenrente is, conform de actuariële richtlijnen van de Centrale Bank van Aruba, een combinatie van 4% voor voorwaardelijk geïndexeerde pensioenaanspraken en 4,5% voor niet-geïndexeerde aanspraken. De International Financial Reporting Standards schrijven voor dat een marktconforme rekenrente moet worden gehanteerd. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Profiel APFA;
- Personalialia;
- Bestuursverslag;
- Verslag van de Raad van Toezicht;
- de bijlagen A tot en met D.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de International Standard on Auditing 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

Verantwoordelijkheden van de directie en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met International Financial Reporting Standards (IFRS). In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van IFRS moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de directie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de internationaal aanvaarde controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de Stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Aruba, 9 Juli 2021
Deloitte Dutch Caribbean

was getekend op origineel

drs. A.J. Kernkamp RA
Ref nr. 23476/2021/BK/rb



Bijlage A: Pensioenregeling van het Nieuw Pensioenreglement 2014

Aan onderstaande samenvatting van het pensioenreglement dat door APFA wordt uitgevoerd kunnen geen rechten worden ontleend.

De pensioenregeling ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

- Voorwaardelijke geïndexeerde middelloonregeling;
- Een opbouwpercentage van 1,75% per dienstjaar voor het ouderdomspensioen en 5/7e maal 1,75% per dienstjaar voor het partnerpensioen;
- De pensioengevende diensttijd is gemaximeerd op 40 jaar. Na het bereiken van dit maximum is voortzetting van de pensioenopbouw een keuze van de deelnemer;
- De reguliere pensioenleeftijd is de AOV-leeftijd. Bij eerdere ingang wordt het pensioen actuariel verlaagd;
- Franchise (inbouw AOV) ter grootte van Afl. 17.616;
- Voorwaardelijke indexatie van de opgebouwde pensioenen van actieven met de prijsindex;
- Voorwaardelijke indexatie van de opgebouwde pensioenen van inactieven met de halve prijsindex.

De inhoud van de pensioenregeling is geregeld in het Nieuw Pensioenreglement 2014 (NPR 2014) van APFA. Deze regeling is een middelloonregeling. Deelgenoten aan deze regeling c.q. hun nabestaanden hebben recht op het volgende pakket:

- Ouderdomspensioen;
- Invaliditeitspensioen;
- Overbruggingsuitkering Algemeen Ouderdomspensioen;
- Nabestaandenpensioen;
- Wezenpensioen.

Ouderdomspensioen

De (gewezen) deelnemer heeft recht op een ouderdomspensioen met ingang van de pensioendatum, doch niet eerder dan vanaf het tijdstip van de ingang van het ontslag uit de dienstbetrekking. Het ouderdomspensioen wordt uitgekeerd tot en met de laatste dag van de maand, waarin de gepensioneerde deelnemer is overleden.

Per deelnemersjaar wordt 1,75% van de voor dat deelnemersjaar geldende pensioengrondslag aan ouderdomspensioen opgebouwd. Het totale ouderdomspensioen is gelijk aan de som van alle opgebouwde ouderdomspensioenen over alle deelnemersjaren.

Invaliditeitspensioen

De deelnemer heeft na zijn ontslag recht op een invaliditeitspensioen, indien hij op het tijdstip van de ingang van het ontslag uit hoofde van ziekten en/of gebreken blijvend ongeschikt is om zijn dienstbetrekking als werknemer te vervullen.

De gewezen deelnemer heeft recht op invaliditeitspensioen indien de gewezen deelnemer binnen de termijn waarover deze na het tijdstip van ingang van het ontslag wegens ziekte recht had op doorbetaling van loon ten laste van de werkgever uit welke dienst hij was ontslagen dan wel uit hoofde van ziekten of gebreken blijvend ongeschikt is geworden om die betrekking te vervullen.

Het invaliditeitspensioen gaat in op de eerste dag van de maand volgend op de datum van het ontslag wegens arbeidsongeschiktheid en wordt uitgekeerd tot en met de laatste dag van de maand, waarin de deelnemer is overleden of niet langer arbeidsongeschikt is. De hoogte van het invaliditeitspensioen is gelijk aan het ouderdomspensioen en wordt berekend naar het aantal deelnemersjaren dat de deelnemer tot het bereiken



van de pensioendatum had kunnen opbouwen indien de deelnemer niet wegens arbeidsongeschiktheid zou zijn ontslagen.

Overbruggingsuitkering Algemeen Ouderdompensioen

De gepensioneerde deelnemer die een invaliditeitspensioen ontvangt doch de pensioendatum nog niet heeft bereikt, heeft recht op een overbruggingsuitkering Algemeen Ouderdompensioen. De overbruggingsuitkering Algemeen Ouderdompensioen gaat in op het moment waarop het invaliditeitspensioen ingaat en wordt uitgekeerd tot en met de laatste dag van de maand waarin de gepensioneerde invalide deelnemer de datum bereikt waarop het wettelijke ouderdompensioen krachtens de AOV uitgekeerd wordt, of indien dat eerder is, tot en met de laatste dag van de maand waarin de gepensioneerde invalide deelnemer is overleden.

De hoogte van de overbruggingsuitkering bedraagt per deelnemersjaar 1,75% van de franchise en wordt berekend naar het aantal deelnemersjaren dat de deelnemer tot het bereiken van de pensioendatum had kunnen opbouwen indien de deelnemer niet wegens arbeidsongeschiktheid zou zijn ontslagen.

Nabestaandenpensioen

De (gewezen) deelnemer of gepensioneerde deelnemer heeft ten behoeve van diens partner recht op nabestaandenpensioen. Als partner worden alleen erkend:

- De echtgeno(o)t(e);
- De partner met wie de deelnemer duurzaam een gezamenlijke huishouding voert, mits beiden ongehuwd zijn, geen bloed- en aanverwanten in de rechte lijn van elkaar zijn en aan APFA een notarieel verleden samenlevingscontract is overgelegd.

Het nabestaandenpensioen ten behoeve van de partner gaat in op de eerste dag van de maand volgende op die van het overlijden van de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde en wordt uitgekeerd tot en met de laatste dag van de maand waarin de partner overlijdt.

Er bestaat voor de partner geen recht op nabestaandenpensioen indien het huwelijk is gesloten of de gezamenlijke huishouding is aangevangen ná ontslag, tenzij het ontslag het gevolg was van arbeidsongeschiktheid en het invaliditeitspensioen is ingegaan. In dat laatste geval dient het huwelijk te zijn gesloten of de gezamenlijke huishouding te zijn aangevangen voordat de pensioendatum is bereikt.

De hoogte van het nabestaandenpensioen van een deelnemer bedraagt 5/7^{de} van het ouderdompensioen waarop de overleden deelnemer recht zou hebben gehad, indien het deelnemerschap op basis van de in het jaar van overlijden geldende pensioengrondslag tot de pensioendatum zou zijn voortgezet. De hoogte van het nabestaandenpensioen van een gewezen deelnemer bedraagt 5/7^{de} van het ouderdompensioen waarop de gewezen deelnemer aanspraak had. De hoogte van het nabestaandenpensioen van een gepensioneerde deelnemer bedraagt 5/7^{de} van het ouderdompensioen dan wel het invaliditeitspensioen. Hierbij blijft de overbruggingsuitkering Algemeen Ouderdompensioen buiten beschouwing.

Wezenpensioen

De (gewezen) deelnemer of gepensioneerde deelnemer heeft ten behoeve van diens ongehuwde kinderen die jonger dan 18 jaar zijn, recht op wezenpensioen. Wezenpensioen kan eveneens worden toegekend aan:

- Een studerend ongehuwd kind boven de leeftijd van 18 jaar tot uiterlijk de dag voordat het kind de leeftijd van 25 jaar heeft bereikt, indien en zolang het kind wegens het volgen van onderwijs naar het oordeel van het bestuur van APFA onvoldoende in staat is inkomsten uit arbeid te verwerven; en
- Een ongehuwd kind boven de leeftijd van 18 jaar tot uiterlijk de dag voordat het kind de leeftijd van 25 jaar heeft bereikt dat naar het oordeel van het bestuur van APFA ten gevolge van ziekte of gebreken niet



in staat is om een derde te verdienen van hetgeen een lichamelijk en geestelijk gezond kind van gelijke leeftijd in staat is om met arbeid te verdienen.

Het wezenpensioen gaat in op de eerste dag van de maand volgende op die van het overlijden van de (gewezen) deelnemer deelnemer of gepensioneerde. Het wordt uitgekeerd tot en met de laatste dag van de maand waarin het kind de leeftijd van 18 jaar bereikt, of uiterlijk tot de 25-jarige leeftijd zolang aan bovengenoemde voorwaarden wordt voldaan. Voor iedere wees bedraagt het wezenpensioen in principe 1/7^{de} van het ouderdompensioen. Voor de exacte bepaling van de hoogte van het wezenpensioen wordt verwezen naar het pensioenreglement.

Indexering

Indien de financiële positie het toelaat, kunnen de opgebouwde aanspraken worden aangepast – met uitsluiting van degenen die per 31 december 2010 onder de Pensioenverordening Landsdienaren inactief waren. Dit is de zogenaamde indexatie. Voor de actieven is de indexatie gebaseerd op maximaal het voortschrijdend vijfjarig gemiddelde van de consumentenprijsindex, terwijl voor de pensioentrekkenden en de premievrijen de indexatie maximaal de helft van het voortschrijdend vijfjarig gemiddelde van het consumentenprijsindex bedraagt. De indexatie is voorwaardelijk en afhankelijk van de financiële positie van de pensioenregeling. Het bestuur besluit ieder jaar in hoeverre het mogelijk is om dat jaar indexatie toe te kennen.

Overgangsregeling NPR 2014

Op basis van de overgangsregeling NPR 2014 kunnen de (gewezen) deelnemers die per 1 januari 2011 tenminste tien deelnemersjaren hadden, afhankelijk van het aantal deelnemersjaren, een conform onderstaande tabel berekend aantal maanden eerder met pensioen zonder korting van hun tot 1 januari 2011 opgebouwde pensioenaanspraken. Daarvoor moet op het moment van de vervroegde pensioeningang aan APFA een kostendekkende koopsom worden betaald.

Deelnemersjaren per 1 januari 2011 van tot en met	Aantal maanden eerder met pensioen zonder korting van het tot 1 januari 2011 opgebouwde pensioen
0 9	Geen
10 20	0,75 maanden per deelnemersjaar
21 28	1 maand per deelnemersjaar
29	48 maanden
30	60 maanden

Vervroeging kan niet eerder dan vanaf de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de (gewezen) deelnemer de leeftijd van 60 jaar heeft bereikt.

De overgangsregeling NPR 2014 geldt momenteel alleen voor de (gewezen) deelnemers die in dienst zijn (geweest) van het Land Aruba, door het Land Aruba gesubsidieerde instellingen en Air Navigation Services. Met de overige aangesloten werkgevers zijn er (nog) geen afspraken gemaakt over de uitvoering van een mogelijke overgangsregeling.



Bijlage B: Specificatie van de aangesloten werkgevers

	Aantal deelnemers 2020	Aantal deelnemers 2019
Air Navigation Services Aruba N.V.	43	44
Aruba Airport Authority N.V.	25	47
Aruba Ports Authorities N.V.	3	3
Aruba Tourism Authority	19	20
Centrale Bank van Aruba	3	3
Compania Arubiano di Bus N.V.	93	95
Stichting Fundacion Servicio Laboratorio Medico Aruba	7	7
Gemeenschappelijk Hof van Justitie	50	50
Land Aruba	4.453	4.464
Post Aruba N.V.	20	21
Setar N.V.	393	391
Serlimar S.G.	148	172
Sociale Verzekeringsbank (SVb) Aruba	108	114
Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba	48	49
Stichting Avondonderwijs Aruba	12	11
Stichting Algemene Bejaardenzorg Aruba	235	222
Stichting Educacion Profesional Basico	186	185
Stichting voor Verstandelijke Gehandicapten Aruba	19	21
Stichting Fondo di Garantia	4	4
Stichting Katholiek Onderwijs Aruba	754	754
Stichting Kinderterhuis Imeldahof	22	-
Stichting Voortgezet Onderwijs Aruba	109	104
Stichting Onderwijs Advent Zending Aruba	2	1
Stichting Protestants Christelijke Onderwijs Aruba	77	70
Stichting Volle Evangelie Onderwijs Aruba	6	6
Tele Aruba N.V.	20	22
Universiteit van Aruba	79	70
Volkskredietbank Aruba	6	6
Water- & Energiebedrijf Aruba (W.E.B.) N.V.	55	58
	6.999	7.014



Bijlage C: Specificatie van de totale schuld van het Land Aruba aan APFA

in 1.000 Afl.	31 december 2020	31 december 2019
Vorderingen uit beleggingsactiviteiten:		
Staatsobligaties (tegen nominale waarde)	425.507	403.463
Onderhandse leningen	268.920	273.093
Te vorderen interest staatsobligaties	8.496	8.198
Te vorderen interest onderhandse leningen	780	780
	703.703	685.534
Vorderingen uit pensioenactiviteiten:		
Premiebijdragen, duurtetoelagen en boeterente	12.583	23.750
Buitengewone bijdragen	1.316	1.723
Te vorderen koopsommen vervroegd pensionering	7.159	7.280
	21.058	32.753
	724.761	718.287



Bijlage D: Commissies en commissieleden per 8 juli 2021

Commissies	Commissieleden
Audit- en Risk Management Commissie (AC)	De heer F.R. de Kort, voorzitter AC Mevrouw E.L. Farro Mevrouw I.M.M. Hernandez-Swaen De heer de Kort is externe lid.
Belonings- en Wervingscommissie (BWC)	Mevrouw I.M.M. Hernandez-Swaen, voorzitter BWC Mevrouw E.L. Farro De heer H.M.C. Beukenboom
Beleggingscommissie (BC)	De heer H.M. Koolman, voorzitter BC De heer P.D.H. Menco De heer H.M.C. Beukenboom De heren Koolman en Menco zijn externe leden.
Commissie van Beroep (CvB)	De heer R.P. Sommer, voorzitter CvB De heer C.R. Foy De heer J. Kuiperdal De CvB bestaat uit externe leden.